

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

จำเอก วีระชาติ แสงทวี

งานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการเมืองและการปกครอง

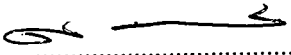
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2556

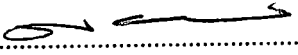
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยบูรพา

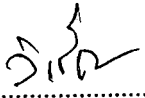
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ จำเอกวีระชาติ แสงทวี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

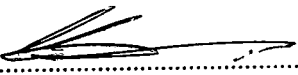
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์)

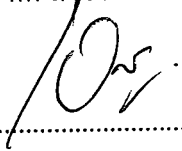
คณะกรรมการสอบปากเปล่า


..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์)


..... กรรมการ
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล)


..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา


..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีชร)
วันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่ช่วยกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ต้นศิริคงคล อาจารย์ประจำ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาช่วยให้คำปรึกษาในด้านการเรียนและการทำงานนิพนธ์ด้วยดีตลอดมา จนจบหลักสูตรการเรียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณา ณ โอกาสนี้อย่างสุดซึ้ง

ขอขอบพระคุณ เจ้าของตำรางานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงในครั้งนี้ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้จะไม่สามารถสำเร็จลงได้หากไม่ได้รับความกรุณาจากทุกท่าน ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณา ณ โอกาสนี้

ขอบคุณ ค.ณ. ชาราทิพย์ แสงทวี บุตรสาวอันเป็นที่รัก ที่คอยเป็นกำลังใจ และเป็นแรงบันดาลใจ ผลักดันให้ผู้วิจัยมุ่งมั่น อดทน จนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

ความดีทั้งหลายของทุกท่านที่เอื้อนามและไม่ได้เอื้อนามในครั้งนี้ จะจารึกไว้ในความทรงจำของผู้วิจัยตลอดไป

จำเอก วีระชาติ แสงทวี

54910297 : สาขาวิชาการเมืองการปกครองไทย; ร.ม. (การเมืองการปกครองไทย)

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมทางการเมือง/ ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

จำเอก วีระชาติ แสงทวี: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน (POLITICAL PARTICIPATION OF THE MARINE CORPS) อาจารย์ควบคุมงานนิพนธ์ : สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, Ph.D., 88 หน้า, ปี พ.ศ.2556.

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน โดยศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐ การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง และการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยจำแนกตามอายุ ชั้นยศ การศึกษา รายได้ และช่องทางในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จากการสุ่มตัวอย่างประชากร 372 นาย ตามสูตรของยามานะ (Yamane) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เปรียบเทียบแบบ LSD (Post hoc) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มี อายุ ชั้นยศ การศึกษา รายได้ และช่องทางการรับรู้ข่าวสารต่างกันแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยมีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี มากที่สุด มีชั้นยศ จ่าตรี - จ่าเอก มีการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 - 6 มีรายได้อยู่ระหว่าง 8,000 - 16,999 บาท และมีช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากทางโทรทัศน์มากที่สุด ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า 1. ข้าราชการทหารนาวิกโยธินส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้าน ติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก 2. ข้าราชการทหารนาวิกโยธินส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการสนับสนุนเงินทุนให้กับพรรคการเมือง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
สรุปการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
กรอบแนวความคิด.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	5
2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการเมือง.....	7
นิยามและความหมายของการเมือง.....	8
การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	16
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	18
แนวคิดที่เกี่ยวกับทหารกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	40
ประวัติความเป็นมาและการจัดอัตรากำลังของทหารนาวิกโยธิน.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ขอบเขตของการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน.....	61
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	66
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	74
อภิปรายผลการวิจัย.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	85
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	88

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	4
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	59
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นยศ.....	59
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา.....	60
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้.....	60
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทาง การเมือง.....	61
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธินทหารนาวิกโยธิน.....	61
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน ด้านการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.....	63
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน ด้านการใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐ.....	64
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน ด้านการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง.....	64
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน ด้านการเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง.....	65
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองในด้านอื่น ๆ.....	65
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธินจำแนกตามอายุ.....	66
14	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามอายุ.....	67
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามชั้นยศ.....	68
16	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามชั้นยศ.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	69
18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	70
19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	71
20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	72
21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง.....	73
22 การทดสอบสมมติฐาน.....	73

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม.....	4
2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากทบทวนมติแห่งรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ.2550 มีหลายมาตราที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน อย่างที่ไม่เคยมีปรากฏมาก่อน สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ได้มีการเปิดกว้างทั้งด้านรูปแบบ และวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ทศนะคติและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนี้จะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาลมีความรอบคอบ สอดรับกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส (Transparency) ตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชน (Responsiveness) และมีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ (Accountability) อีกด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ปัญหาที่สำคัญที่สุดของกระบวนการพัฒนาทางการเมือง คือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) เมื่อพิจารณาจากขอบเขตและความหมายของการพัฒนาทางการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมกันของประชาชน ความสามารถของระบบการเมืองที่จะดูดซึมกลุ่มทางสังคมต่างๆ ที่มีความต้องการเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล การพัฒนาประชาธิปไตย ตลอดจนการเสริมสร้างระบบการเมืองสมัยใหม่ ทั้งหมดนี้มีส่วนเกี่ยวพันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสิ้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของระบบการเมืองสมัยใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมักมีความตื่นตัวหรือสนใจในทางการเมืองสูงกว่าในระบบจารีตประเพณี ดังนั้นในการพิจารณาถึงเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนาจำเป็นต้องพิจารณาถึงกลุ่มผู้นำต่าง ๆ ที่ช่วงชิงอำนาจหรือที่ต้องการเข้ามามีส่วนควบคุมรัฐบาลผู้นำเหล่านี้ อาจแบ่งได้อย่างกว้าง ๆ เป็น 2 กลุ่ม คือทหารกับพลเรือน

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้นำทหาร มักเป็นกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และเมื่อขึ้นมาใช้อำนาจมักอ้างว่าการให้มีการเลือกตั้งหรือการเมืองในระบบ

พรรคการเมืองก่อให้เกิดความแตกแยก ดังนั้นจึงมักระงับหรือลดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนลง รัฐบาลทหารอีกรูปแบบหนึ่งคือ แบบที่ร่วมมือกับพรรคการเมือง (Army-Party Military-Regimes) เช่น ในประเทศคิวบา ซีเรีย และอิรัก เป็นต้น ซึ่งเป็นการปกครองคู่กันระหว่างพรรคการเมืองกับทหารและมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันสูง ระบบนี้อาศัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแบบระดมเช่นกัน ดังนั้นระบบการเมืองในประเทศที่กำลังพัฒนา ที่ทหารมีบทบาททางการเมืองสูง มักเป็นรูปแบบที่ทหารไม่ได้ปกครองแบบเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แต่ได้พยายามดึงเอาสถาบันพลเรือนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง และมีการปลุกระดมมวลชนให้ร่วมมือกับผู้นำในด้านต่าง ๆ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้นำพลเรือน ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพราะเป็นเส้นทางที่สำคัญที่ตนสามารถใช้เป็นฐานสนับสนุนบทบาททางการเมืองของตนได้ นอกจากนี้ในการท้าทายอำนาจของผู้นำทหารที่ครอบงำการเมืองอยู่เดิม ผู้นำพลเรือนมักใช้ประชาชนเป็นฐานอำนาจ ผู้นำพลเมืองจึงกระตุ้นให้มีการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อเสถียรภาพทางการเมือง ผู้นำฝ่ายตรงข้ามอาจใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือท้าทายอำนาจของผู้นำในอำนาจ ซึ่งอาจนำมาซึ่งความวุ่นวายทางการเมืองได้ เมื่อระบบการเมืองยังไม่สามารถสนองตอบให้เป็นที่พอใจได้ ประชาชนจะเปลี่ยนการกดขี่แบบสันติมาเป็นแบบใช้ความรุนแรงและเมื่อถึงจุดนี้ ระบบการเมืองจะพบกับความระส่ำระสายจนไร้เสถียรภาพได้ (สุจิต บุญบงการ, 2537)

ในอดีตบทบาทของทหารในการแทรกแซงการเมืองเป็นเรื่องง่าย เพราะการสนับสนุนของประชาชนต่อระบอบการเลือกตั้งไม่ได้มีความเข้มแข็งแต่อย่างใด แต่เมื่อทัศนคติของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนมีความผูกพันกับสถาบันการเมืองพลเรือนมากขึ้น การแทรกแซงทางการเมืองของทหารก็ย่อมจะอ่อนแอลงไปโดยปริยาย Finer (1962 อ้างถึงใน สุรชาติ บำรุงสุข, 2536) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในการเมืองไทยจึงไม่ใช่ที่แปลกใหม่แต่อย่างใดที่ผู้นำทหาร ไม่ชอบนักการเมือง และมองว่านักการเมืองทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ของตน ไม่ทำอะไรที่เป็นผลประโยชน์ของประเทศ ซึ่งทัศนคติเช่นนี้มักเกิดจากกระบวนการกล่อมเกลாதองทัพบก นายทหารจะถูกบ่มสอนว่า ทหารเป็นผู้รับใช้ของรัฐ ไม่ใช่ผู้รับใช้ของรัฐบาล หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เขาเชื่อว่าเขาเป็นผู้ปลอดเชื้อทางการเมือง (Politically sterile) เป็นผู้บริสุทธิ์ทางการเมือง ไม่อยู่ภายใต้รัฐบาลหรือนักการเมือง ในอนาคตกองทัพไทยย่อมหลีกเลี่ยงระบบการเมืองแบบตะวันตกไม่พ้นเช่นเดียวกับความสัมพันธ์ของการเมืองสมัยใหม่ในสหรัฐอเมริกาที่ กองทัพถูกถือว่าเป็นเครื่องมือ (Instruments) ของรัฐบาล ดังเช่นประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี (John Fitzgerald Kennedy) ที่กล่าวว่ากองทัพจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของพลเรือนอย่างเด็ดขาดตลอดเวลา

Kennedy (1961) ซึ่งผู้นำกองทัพไทยจะยอมรับเรื่องเหล่านี้หรือไม่ก็ตาม แต่ในที่สุดแล้วกองทัพในระบบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของรัฐบาล และอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง กองทัพไม่ใช่องค์กรอิสระในการเมืองระบอบประชาธิปไตยและไม่มีฐานะอิสระจนกลายเป็นรัฐซ้อนรัฐในระบบการเมือง (สุรชาติ บำรุงสุข, 2536)

ทหารนาวิกโยธินก็ถือว่าเป็นองค์กรหนึ่งที่อยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองในรูปแบบของระบอบประชาธิปไตย และได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนบริบทต่างๆ ทางการเมืองการปกครองมาโดยตลอด นับจากก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute monarchy) มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ประกอบกับยังไม่เคยมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างนี้มาก่อน และเป็นหัวข้อที่น่าสนใจในการค้นคว้าหาคำตอบในประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธินครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มี อายุ ชั้นยศ การศึกษา และรายได้ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน
2. ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่ได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รู้ถึงระดับในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน
2. ได้รู้ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน
3. ในการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษาใช้ต่อยอดในการศึกษาแนวทางในการกำหนดกรอบการวางตัวให้เหมาะสมเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของไทย ของข้าราชการทหารนาวิกโยธินยุคใหม่ต่อไป

สรุปการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

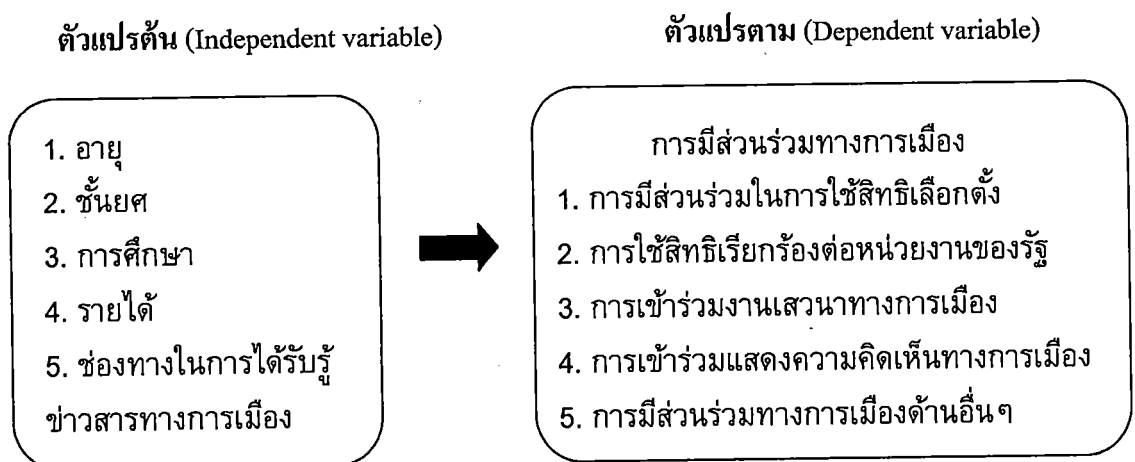
จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ และนำมาสรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นความสัมพันธ์ที่นำไปสู่การสร้างตัวแบบในขั้นตอนต่อไป ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ที่	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	อ้างอิง
1	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	สมนึก กรอบคำ (2548) นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ (2548) ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2548) มยุรี ถนอมสุข (2554) อักษร ทองพลอยและคณะ (2554) รังสิวุฒิ ชำนาญงาม และคณะ (2554) อัญชุลี วงษ์บุญงาม และ ดารณี ธัญญศิริ (2554) พิทยา แสงรุ่ง (2554) วิทยา บุญยะเวชชีวิน (2542) เอื้ออารี เศรษฐวานิช (2453) เกียรติศักดิ์ โชติจรุงเกียรติ และคณะ (2554) กัลยา ยศคำลือ (2554) วิเชียร ต้นศิริคงคล และ รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข (2555)

กรอบแนวความคิด

จากการศึกษากรอบแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดโดยการประยุกต์ใช้ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้



ภาพที่ 1 ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านประชากร ที่ทำการศึกษ จะทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่สังกัดหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
2. เพศสภาพ ที่ทำการศึกษ จะทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่เป็นเพศชายเท่านั้น
3. ด้านเนื้อหา ของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ทำการศึกษ จะทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน เฉพาะข้อมูลข่าวสารทางการเมืองทั่ว ๆ ไปตามสื่อต่าง ๆ

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ประชากร หมายถึง ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

ข้าราชการทหาร หมายถึง ข้าราชการที่รับราชการเป็นทหารกองประจำการ

ทหารนาวิกโยธิน หมายถึง ทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่สู้รบอย่างทหารบก โดยจะ

ประจำการอยู่ในที่ตั้งบนบกปกติ ณ ป้อม ค่ายของทหารเรือและตามฐานทัพเรือ ทั้งในและนอก

ประเทศ เมื่อมีการสู้รบก็จะลงไปเรือรบเพื่อเคลื่อนย้ายกำลังพลโดยทางเรือ และปฏิบัติการยกพล

ขึ้นบกยังฝั่งของข้าศึก ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักของทหารนาวิกโยธิน โดยตรง และทหารนาวิกโยธิน

สังกัด หน่วยบัญชาการทหารนาวิกโยธินจะขึ้นตรงกับกองทัพเรือ

นาย หมายถึง ลักษณะนามที่ใช้แทนจำนวนทหาร 1 คน

ชั้นยศ หมายถึง สถานะและระดับของทหารแต่ละนายที่ทางราชการทหารระดับให้

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ 20 – 60 ปี

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะใช้เฉพาะเพศชายเท่านั้น

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้ หมายถึง ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับเป็นค่าตอบแทนในการทำงาน โดยคิดมูลค่า

เป็นตัวเงินแบบรายเดือน

ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง ข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่เกี่ยวกับการเมืองไม่ว่าจะเป็น

การเปลี่ยนแปลง ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทางการเมือง รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับ

ระบบการเมืองทั้งระบบ ตั้งแต่ข่าวสารของรัฐบาล พรรคการเมือง รัฐสภา ความเป็นอยู่ผลกระทบ

ต่อประชาชน และสถานการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองทั้งในและต่างประเทศ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งช่องทางการรับรู้ที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนได้ตัดสินใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการเมือง โดยความสมัครใจ

การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) นายองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.) และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.)

การใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐ คือ การเข้าร่วมลงชื่อใช้สิทธิเรียกร้องทางการเมืองต่าง ๆ และการเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องกับองค์กรต่าง ๆ

การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง คือ การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง กับภาครัฐ และการเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมืองกับองค์กรอิสระ

การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง คือ ร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับภาครัฐ และร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับองค์กรอิสระ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านอื่น ๆ คือ การร่วมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การฟังปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง/นับคะแนน การหาเสียงช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การสนับสนุนเงินทุนให้กับพรรคการเมือง การเข้าร่วมทำงานด้านการเมืองกับรัฐบาล การสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเรื่องการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

การเลือกตั้ง หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการออกเสียงลงคะแนนตามความคิดเห็นของตนเอง โดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศ

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ซึ่งจะเป็นการรวบรวมเอกสาร รายงาน และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ประกอบเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องดังกล่าวซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการเมือง
2. นิยามและความหมายของการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
4. ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
5. แนวคิดเกี่ยวกับทหารกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย
8. ประวัติความเป็นมาและการจัดอัตรากำลังของทหารนาวิกโยธิน

แนวความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการเมือง

เราอาจเคยสงสัยและตั้งคำถามว่า เหตุใดมนุษย์จึงต้องปกครองกัน ทำไมไม่ปล่อยให้มนุษย์อยู่กันเอง กระทั่งอาจเคยได้ยินคำกล่าวที่ว่า การเมืองกับการปกครองเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งหลายคนจำเพาะในกลุ่มผู้ที่ขาดความสนใจต่อความเป็นมาเป็นมาในกิจการทางการเมืองอาจฟังดูไม่กระจ่างนัก ว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวประการใด คำตอบต่อความสงสัยข้อแรกนั้น โยงใยไปถึงความข้อต่อมากล่าวคือ มนุษย์นั้น โดยธรรมชาติเป็นสัตว์สังคม ที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะ เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกัน หากมิได้กำหนดกติกาอะไรสักอย่างขึ้นมากำกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์แล้วนั้น มนุษย์ด้วยกันเองยังเชื่อว่าน่าจะทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นในสังคมและการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เนื่องจากโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้น ป่าเถื่อน ขลาดกลัว และไม่มีความเป็นระเบียบดังที่ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) นักปรัชญาการเมือง โบราณ ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงปี ค.ศ. 1588-1679 ได้เคยกล่าวไว้ในผลงานปรัชญาการเมืองเรื่องชื่อเรื่อง “Leviathan” ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1651 ว่า เมื่อมนุษย์จำต้องอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้กติกาแล้ว ก็จำเป็นต้องอยู่ในตัวเองที่จะต้องกำหนดตัวผู้นำมาทำหน้าที่ควบคุมดูแลให้สังคมหรือการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย เช่นที่กล่าวมาเราคงพอจะทราบบ้างแล้วว่าเหตุใดจึงเกิดมีระบบการปกครองขึ้น

และโดยนัยที่มนุษย์จำเป็นต้องปกครองกันนั้น หากเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างมนุษย์ด้วยกัน หรือการจะทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นไป หลีกเลียงมิได้เสียที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทางการเมือง อันมีความหมายและบริบทที่สะท้อนออกมาในเรื่องของการใช้อำนาจเพื่อการปกครองประชาชน การเมืองการปกครองซึ่งเป็นสภาพการณ์และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (Eulau, 1963, p. 3) จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตของมนุษย์อย่างมิอาจปฏิเสธได้ ซึ่งก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่ผู้ใดก็ตาม จำเป็นต้องให้ความสนใจกับเรื่องการเมืองการปกครองไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เนื่องจากสิ่งใดที่ออกมาจากสถาบันทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่ทำหน้าที่ในการตรากฎหมายต่างๆ เพื่อบังคับใช้ มาจากรัฐบาลในรูปของนโยบายสาธารณะ (Public policies) โครงการพัฒนา (Developmental program) และงานต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นหรือดำเนินไปโดยภาคราชการ รวมไปถึงการตัดสินใจหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล และบุคคลกับรัฐ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเรื่องที่การเมืองส่งผลกระทบต่อทุกคนอย่างไม่อาจมองข้ามไปได้

โดยบริบทดังกล่าวการศึกษาเรื่องการเมืองและการปกครองของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในแทบทุกสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษาให้นักศึกษาได้ร่ำเรียน ทำความรู้จักความเข้าใจในฐานะที่อย่างน้อยก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม และเป็นเรื่องภาคราชการทั้งหลายต่างรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ภายใต้ความมุ่งประสงค์ที่จะหยั่งรากประชาธิปไตยในสังคมไทย และหากได้มองย้อนไปถึงแนวคิดของนักปรัชญาการเมืองโบราณ เช่น อริสโตเติล (Aristotle) ปรัชญาเมธีชาวกรีกโบราณ ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งวิชารัฐศาสตร์” ผู้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ตามธรรมชาติเป็นสัตว์การเมืองต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือชุมชน อันแตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่น ๆ ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณเป็นหลัก หากแต่มนุษย์ นอกจากจะอยู่ด้วยสัญชาตญาณแล้วยังมีเป้าหมายอยู่ร่วมกันอีกด้วย ดังนั้นการอยู่ร่วมกันของมนุษย์จึงมิใช่มีชีวิตอยู่ไปเพียงวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น หากแต่เป็นการอยู่ร่วมกันเพื่อจะให้ชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย เราก็จะมองเห็นภาพของการเมืองในแง่หนึ่งว่าการเมืองนั้นก็คือ การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในชุมชนหรือสังคมเพื่อให้เกิดความสงบสุข

นิยามและความหมายของการเมือง

ในทางทฤษฎีรัฐศาสตร์ มุมมองที่ใช้พิจารณาการเมืองหรือพูดเป็นศัพท์ทางวิชาการก็คือ แนวการศึกษาวิเคราะห์การเมือง (Approach to political analysis) ก็ย่อมแตกต่างกันออกไปบ้างตามแต่ใครจะเห็นว่าแนวการมองการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงต่อการอธิบายความเป็นการเมืองได้มากที่สุด โดยคำว่า การเมืองนี้ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด ตามแต่จะใช้ตัวแบบใดในการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมือง และด้วยตัวแบบที่เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์นี้ จะยังผลให้กรอบการมองคำว่าเมืองต่างกันไป ในขณะที่

ที่สาระสำคัญของคำจำกัดความเป็นไปในตนเองเดียวกันกล่าวคือเป็นเรื่องของการใช้อำนาจแบบสองทางระหว่างฝ่ายที่เป็นผู้ปกครอง (Rulers) และฝ่ายผู้ถูกปกครอง (Ruled) ดังจะได้ยกมากล่าวถึงซึ่งสำหรับผู้ศึกษารัฐศาสตร์มือใหม่แล้ว การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่าการเมืองนั้น จึงจะเป็นเรื่องที่สร้างความสับสนอยู่มิใช่น้อย เนื่องมาจากความหมายของการเมืองที่ปรากฏอยู่ในตำราเล่มต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นเผยแพร่กันมีอยู่หลากหลายต่างกันไปตามความเจตนาารมณ์และมุ่งประสงค์ในการนำความหมายของการเมืองเพื่อไปอธิบายปรากฏการณ์ของผู้ให้คำนิยามความหมายของการเมือง

ชยอนันต์ สมุทวณิช (2517) ที่ว่า การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปของรัฐบาลและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ คนเราจึงต้องแบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ ๆ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่บังคับกับผู้ถูกบังคับเสมอ ซึ่งเป็นคำจำกัดความของการเมืองที่ชัดเจนและรัดกุมมากที่สุด

ชลธิศ ชีระจิตติ (2551) อธิบายถึงความหมายของการเมืองว่า ในความหมายที่ผูกติดกับระบบการเมืองหรือรัฐการเมือง คือ การจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าหรือทรัพยากร โดยมีอำนาจที่เป็นที่ยอมรับกันมาทำให้เกิดการปฏิบัติตาม หรือการเมืองเป็นเรื่องของการที่มีคนกลุ่มหนึ่งใช้อิทธิพลต่อคนอีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม สิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมในที่นี้มีได้หลายอย่างเช่น อำนาจ ความศรัทธา นับถือ ความยุติธรรม ความนิยมชมชอบ ความอยู่ดีกินดี ความมั่งคั่ง ความรอบรู้ ทักษะ เป็นต้น ในความหมายนี้ การเมืองจะถูกตีกรอบเอาไว้ว่า เป็นความสัมพันธ์ของมนุษย์ในระบบการเมือง ซึ่งสามารถแยกออกจากความสัมพันธ์ของมนุษย์ในระบบย่อยอื่น ๆ ของสังคมได้ โดยที่ระบบการเมืองจะมีเป้าหมายในตัวเองที่แตกต่างจากระบบย่อยอื่น ๆ ของสังคม เช่น ระบบวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา

ดังนั้น การเมืองจึงเป็นกิจกรรมและกระบวนการที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมบรรลุถึงข้อตกลงทางผลประโยชน์ร่วมกันนั่นก็คือ เป้าหมายในการจัดสรรทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าร่วมกันในสังคม ซึ่งเป็นมิติหนึ่งของพฤติกรรมความสัมพันธ์หรือสถาบันของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การใช้อิทธิพล การใช้อำนาจและอำนาจหน้าที่ภายในระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเมืองเป็นเรื่องของการก่อร่างสร้างและแบ่งปันอำนาจภายในระบบการเมืองหรือภายในรัฐ ซึ่งจากมิติของการแสวงหาและแบ่งปันอำนาจดังกล่าวนี้ การเมืองจะมีความหมายแคบลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครอง (Government) แต่การจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมโดยรัฐหรือผู้มีอำนาจและอิทธิพลนั้น ไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์ใด อาจมองได้ว่าเป็นเรื่องของการครอบงำ หรือการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ผ่านสถาบันต่าง ๆ ของรัฐ สะท้อนให้เห็น

ลักษณะของรัฐซึ่งเป็นชุมชนของมนุษย์ในพื้นที่อันมีเขตแดนที่แน่นอน สามารถใช้กำลังและความรุนแรงบนพื้นฐานของการอ้างความชอบธรรม หรือเป็นที่ยอมรับได้

หากจะมองการเมืองให้กว้างขึ้นจากขอบเขตที่ผูกอยู่กักระบบการเมืองหรือขอบเขตของความป็นรัฐแล้ว เราอาจมองการเมืองว่าผูกติดกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในมิติของชนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งการเมืองจะหมายถึง ปฏิบัติการทางชนชั้นประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการรักษาหรือการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของพลังทางชนชั้นต่างๆ ที่เข้ามาต่อสู้กัน ในพื้นที่ของรัฐแต่ละรูปแบบ (รัฐมิได้หลายรูปแบบ ตามพัฒนาการทางประวัติศาสตร์) กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการมองการเมืองว่าเป็นกิจกรรมของการต่อสู้ทางชนชั้นชนิดหนึ่ง ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของตัวกำหนดทางเศรษฐกิจและสังคม ที่เน้นการวิเคราะห์ห้ชนชั้นในสังคมที่สามารถแบ่งออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ บนฐานของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และชนชั้นต่าง ๆ เหล่านี้จะมีความขัดแย้งกันบนพื้นฐานของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

แนวคิดนี้เห็นว่า ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของมนุษยชาติเป็นประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งและการต่อสู้กันทางชนชั้น โดยทุกสังคมจะมีชนชั้นที่เป็นผู้ครอบงำกับชนชั้นที่ถูกครอบงำหรือชนชั้นที่เป็นผู้กดขี่กับชนชั้นที่เป็นผู้ถูกกดขี่ กล่าวคือ ในแต่ละยุคสมัยจะมีชนชั้นหนึ่งที่สามารถยึดกุมอำนาจรัฐเอาไว้ได้ และนำอำนาจรัฐนั้นมาใช้เพื่อธำรงรักษาวิธีการผลิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ รัฐจึงเป็นพื้นที่ของการต่อสู้ทางการเมืองและการเมืองก็เป็นกิจกรรมของการต่อสู้ทางชนชั้น ระหว่างชนชั้นที่มีอำนาจครอบงำทางเศรษฐกิจกับชนชั้นที่ถูกครอบงำซึ่งต้องการเปลี่ยนแปลงอำนาจแห่งการครอบงำนั้น การเมืองเป็นหน้าตาที่แสดงให้เห็นว่าชนชั้นที่เสียเปรียบนั้นจะไม่ปล่อยให้ระบบของการครอบงำและกดขี่นั้นดำรงอยู่ต่อไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งแสดงให้เห็นนัยทางทฤษฎีที่ว่า ความคิดและความสัมพันธ์ของมนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดจากตัวกำหนดทางการผลิตเพียงอย่างเดียว และรัฐก็ไม่ได้ถูกกำหนดจากฐานเศรษฐกิจเท่านั้น

ในความหมายเชิงมานุษยวิทยาอาจกล่าวได้ว่า การเมืองเป็นกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือและความขัดแย้ง ซึ่งเกิดขึ้นในที่ใดก็ได้ที่มีประเด็นของทรัพยากรเข้ามาเกี่ยวข้อง การเมืองจะผูกพันอยู่กับลักษณะของธรรมชาติแห่งความเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์ กล่าวคือ ที่ใดที่มีสังคม มนุษย์ก็จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการผลิต ระบบการกระจายทรัพยากร ระบบอำนาจ ระบบองค์การสังคมต่าง ๆ ระบบวัฒนธรรม ระบบความคิด ความเชื่อ เป็นต้น และระบบต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะมีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรอันเป็นที่ต้องการของมนุษย์อยู่เสมอ และเมื่อใดที่มีทรัพยากรเข้ามาในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ก็จำเป็น

ที่จะต้องมีกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เป็นเรื่องของความร่วมมือและความขัดแย้ง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือและความขัดแย้งในสังคมมนุษย์นี้ก็คือ การเมือง

ในความหมายเชิงสังคมวิทยาความรู้เรามองได้ว่า การเมืองคือการใช้ความรู้มาสร้างอำนาจ ดังที่มีการกล่าวไว้ว่า ความรู้คืออำนาจ การเมืองในความหมายนี้จึงเป็นมิติหนึ่งของกิจกรรมทางด้านความรู้ กล่าวคือ เป็นการนำความรู้เข้ามาวางกรอบการแก้ไขปัญหาในสังคมโดยมีระบบเหตุผลชุดใดชุดหนึ่งซึ่งนำพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปอย่างสอดคล้อง ในทางเดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ความรู้จึงเป็นสิ่งที่วางกรอบความคิดความเชื่อให้มนุษย์ (ต้อง) ใช้เหตุผลในการตัดสินใจความขัดแย้ง รวมทั้งกำหนดกรอบของพฤติกรรมของคนในสังคม ในแง่นี้ การเมืองจึงเป็นเรื่องของกลไกและกลยุทธ์ในการนำความคิดและความรู้มาสร้างเป็นอำนาจขึ้นมาใช้ในการความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ผลลัพธ์ก็คือ การที่ปัจเจกบุคคลถูกรอบงำโดยชุดของความคิดต่าง ๆ และไม่อาจเป็นอิสระจากชุดความคิดนั้น ๆ ได้ สังคมหนึ่ง ๆ จึงมีการผลิตความรู้จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด ๆ ก็ตามและผันเอาความรู้ชุดนั้น ๆ มาใช้ในการกำหนดและควบคุมมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ทางอำนาจ

การเมือง อาจมีความหมายที่ผูกติดกับประชาสังคมสมัยใหม่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การเมืองเป็นกิจกรรมที่อารยะชนหรือเสรีชนใช้ในการประนีประนอม และแบ่งปันผลประโยชน์ ภายในหน่วยการปกครองหนึ่ง ๆ นั่นก็คือ การเมืองเป็นกิจกรรมของอิสระชนหรือเสรีชน ในสังคมหรือชุมชนเสรี โดยการเมืองจะเป็นวิธีการในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม ความแตกต่างหรือความขัดแย้งในพื้นที่สาธารณะของอิสระชนหรือเสรีชนเหล่านั้น โดยพื้นที่สาธารณะ หมายถึง ขอบเขตหรือพื้นที่ของชีวิตทางสังคม ที่ซึ่งความเห็นสาธารณะสามารถก่อตัวขึ้นมาได้ ทั้งนี้ พื้นที่สาธารณะดังกล่าว อาจเป็นได้ทั้งพื้นที่ทางกายภาพ เช่น การมาพบปะกันของผู้คนในรูปของชมรม สมาคม กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดัน กลุ่มอาชีพ สมัชชา หรือที่ประชุมต่าง ๆ และพื้นที่เสมือน เช่น การสื่อสาร ไร้สาย คลื่นวิทยุการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การที่จะเข้าถึงพื้นที่สาธารณะโดยหลักการของสังคมอารยะชนเสรีแล้ว ก็คือการเปิดให้พลเมืองทุกคนสามารถเข้าไปเมื่อต้องการ หรือเมื่อรู้สึกว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในประเด็นสาธารณะนั้น ๆ แต่ละส่วนของพื้นที่สาธารณะดังกล่าวจะก่อตัวขึ้นจากชุมชนสาธารณะอันเริ่มจากจุดที่ผู้คนได้มาพบปะพูดคุยสนทนากันในลักษณะที่เป็นส่วนตัว โดยที่การกระทำของผู้คนดังกล่าวไม่ได้เป็นไปเพื่อธุรกิจหรือการประกอบอาชีพส่วนตัวและก็ได้ไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย แต่พลเมืองจะแสดงตนเป็นสาธารณชนเมื่อพวกเขาเข้าร่วมกันกระทำการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทั่วไป โดยปราศจากการบังคับซึ่งต้องมีการรับประกันว่าพวกเขาจะพบปะกันอย่างเสรี และสามารถแสดงออกเผยแพร่

หรืออรรถรงค์ความคิดเห็นของตนได้อย่างอิสระ ทั้งนี้ เมื่อขนาดของชุมชนสาธารณะขยายใหญ่ขึ้น ก็จำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว พื้นที่สาธารณะจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ อันหลากหลาย ส่วนพื้นที่สาธารณะทางการเมืองก็คือพื้นที่สาธารณะของผู้คนที่พบปะ พูดคุย ถกเถียงกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งในกรณีนี้พื้นที่สาธารณะทางการเมืองจะสามารถมีอิทธิพลในการส่งต่อประเด็นไปยังรัฐบาลโดยผ่านช่องทางของฝ่ายนิติบัญญัติได้นั้น ก็ต่อเมื่อเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายใต้ความประสงค์ของสาธารณะบนวิถีทางของประชาธิปไตย ความเห็นสาธารณะจึงมีความหมายรวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์และการเฝ้าระวังการใช้อำนาจของหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้ความเป็นสาธารณะ ทั้งที่ไม่เป็นทางการและที่เป็นทางการ เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น

นอกเหนือจากที่กล่าวมา หากพิจารณาในแง่ของบทบาทของการสื่อสารมวลชนหรือสื่อมวลชนที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันและมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการรับรู้และทัศนคติของมวลชน ซึ่งส่งผลให้สื่อมวลชนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างมากกับการเมืองหรือรัฐ ทั้งนี้ สื่อมวลชนเกี่ยวข้องสัมพันธ์โดยตรงกับการเมืองและรัฐใน 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. การมีอิทธิพลทางอุดมการณ์ในการสร้างรูปแบบของชีวิต และรูปแบบทางความคิด หรือการสร้างความคิด ความเชื่อ การรับรู้ให้ผู้รับสื่อคล้อยตามนั่นเอง

2. การส่งผลต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยผ่านการจัดวาระนั้น โยบาย การบิดเบือนข่าว การสร้างข่าวเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของสาธารณะจากปัญหาที่เป็นอยู่ และการใช้โทรทัศน์เพื่อเป็นเครื่องมือในการโฆษณาหาเสียงให้ได้รับความนิยม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สื่อและเสรีภาพของสื่อมีความสำคัญต่อการเมืองเป็นอย่างมาก โดยในทางรัฐศาสตร์แล้วถือว่า สื่อมวลชนต้องมีเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี สิ่งนี้ถือเป็นเสาหลักหนึ่งของประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏอยู่เสมอว่า ผู้กุมอำนาจรัฐ หรือรัฐบาลมักไม่สามารถทนต่อการที่สื่อมวลชนมีเสรีภาพและทำการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้ จึงมักมีแนวคิดว่า ต้องควบคุมการสื่อสารมวลชนไว้ให้ได้มากที่สุด บางครั้งก็มีการใช้กลไกทางเศรษฐกิจและธุรกิจเข้าไปครอบงำหรือแทรกแซงสื่อเพื่อกำกับทิศทางหรือนำเสนอข่าวสารให้เป็นไปในลักษณะที่รัฐต้องการ

ฉะนั้น จึงเกิดการใช้กลยุทธ์ กลไกหรือมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุม ครอบงำ หรือแทรกแซงสื่อมวลชนเพื่อควบคุมหรือแย้งชิงพื้นที่สาธารณะ (Public sphere) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่สาธารณะในสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อการมีอำนาจครอบงำหรือมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ

และการรับรู้ของมวลชนหรือสาธารณชน ดังนั้น หากพิจารณาในแง่มุมดังกล่าวนี้ การเมืองจึงมีความหมายถึง การใช้วาทกรรมอันเป็นปฏิบัติการเชิงอำนาจ เพื่อครอบงำมวลชนหรือผู้หนึ่งผู้ใด หรือเพื่อควบคุมพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่สาธารณะในสื่อมวลชน ดังนั้น ความหมายของการเมืองจึงสามารถสรุปได้ใน 7 นัย ดังต่อไปนี้ คือ

1. การเมืองคือเรื่องของการก่อร่างสร้างและแบ่งปันอำนาจภายในรัฐ
2. การเมืองคือเรื่องของการแจกแจง หรือจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าหรือทรัพยากรในสังคม โดยมีอำนาจที่เป็นที่ยอมรับกันมาทำให้เกิดการปฏิบัติตาม
3. การเมืองคือปฏิบัติการทางชนชั้นประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการรักษา หรือการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของพลังทางชนชั้นต่าง ๆ ที่เข้ามาต่อสู้กันในพื้นที่ของรัฐแต่ละรูปแบบ
4. การเมืองคือกลไกและกลยุทธ์ในการนำความคิดและความรู้มาสร้างเป็นอำนาจขึ้นมาเพื่อใช้ในการความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน
5. การเมืองคือกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ และความขัดแย้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร
6. การเมืองคือกิจกรรมที่อารยะชนหรือเสรีชนใช้ในการประนีประนอม และแบ่งปันผลประโยชน์ภายในหน่วยปกครองหนึ่ง ๆ
7. การเมืองคือการใช้วาทกรรมเพื่อปฏิบัติการเชิงอำนาจในการครอบงำผู้ใดผู้หนึ่ง หรือเพื่อควบคุมพื้นที่สาธารณะ

จากคำนิยามหรือความหมายของคำว่าการเมือง สามารถจำแนกออกได้เป็น 6 กลุ่มกว้าง ๆ ดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ โดยเป็นการต่อสู้กันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพลในการบริหารกิจการบ้านเมือง โดยคำนิยามของการเมืองในเชิงอำนาจที่น่าสนใจอันหนึ่งที่ได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจนมาก ได้แก่ นิยามของเพนนอก และสมิท (Pennock & Smith, 1964, p. 9) ที่กล่าวว่า การเมือง หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับอำนาจ สถาบันและองค์กรในสังคม ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจเด็ดขาดครอบคลุมสังคมนั้น ในการสถาปนาและทำนุรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม มีอำนาจในการทำให้จุดประสงค์ร่วมกันของสมาชิกในสังคม ได้บังเกิดผลขึ้นมา และมีอำนาจในการประนีประนอมความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคนในสังคม

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539) ที่กล่าวว่า การเมืองเป็นการต่อสู้ช่วงชิง การรักษาไว้และการใช้อำนาจทางการเมือง โดยที่อำนาจทางการเมืองหมายถึง อำนาจในการที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศหรือสังคม อำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และอำนาจที่จะใช้ข้าราชการ งบประมาณหรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวการมอง

การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ (Power approach) ดังที่ได้ยกตัวอย่างไปนี้ เป็นแนวทางการศึกษาหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมชมชอบในหมู่นักรัฐศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ทั่วไป ที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่อง หรือมีบริบทเกี่ยวกับการใช้อำนาจเพื่อการปกครองประชาชน ก็มักให้คำนิยามของการเมืองว่าเป็น ปฏิสัมพันธ์ในเชิงการใช้อำนาจของรัฐชาติบิทย ต่อผู้อยู่ใต้อำนาจซึ่งก็คือประชาชนนั่นเอง

โดยคำนิยามเช่นนี้ สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ออกมาจากสถาบันทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นฝ่าย นิติบัญญัติที่ทำหน้าที่ในการตรากฎหมายต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้ มาจากรัฐบาลในรูปของนโยบาย สาธารณะ (Public policies) โครงการพัฒนา (Development program) และงานต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้น หรือดำเนินไปโดยภาคราชการ รวมไปถึงการตัดสินใจหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล ต่อบุคคล และบุคคลกับรัฐ จึงล้วนแต่เป็นเรื่องที่การเมืองส่งผลกระทบต่อนักศึกษาและบุคคลทั่วไป โดยบริบทดังกล่าวการศึกษาเรื่องการเมืองและการปกครองของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ใน แทบทุกสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษาให้นักศึกษาได้ร่ำเรียน ทำความรู้จักความเข้าใจในฐานะที่อย่างน้อยก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม และเป็นความรู้หนึ่งที่ประเทศที่ปกครองโดยระบอบ ประชาธิปไตยสมควรส่งเสริมให้แก่พลเมืองของรัฐ เพื่อประโยชน์เป็นพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

นักรัฐศาสตร์บางท่านมองว่า แท้จริงนั้น การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องการต่อสู้แย่งชิงกัน ของกลุ่มผลประโยชน์ (Interest group) ที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ในอันที่จะแย่งชิงกัน เข้าสู่สู่อำนาจการบริหารประเทศ หรืออย่างน้อยที่สุดก็ให้ผลผลิตจากระบบการเมือง (Political outputs) ผลผลิตของระบบการเมือง เป็นคำศัพท์เทคนิคทางรัฐศาสตร์ตามทัศนะของอีสตัน (David Easton) นักรัฐศาสตร์อเมริกัน ที่ได้ชื่อว่าเป็นเจ้าของแนวคิดทฤษฎีการเมืองเชิงระบบ (The Systems theory) อันได้แก่ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ โครงการหรือแผนงานพัฒนาของภาครัฐและ ภาคราชการ ซึ่งผลในทางที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของตนมากที่สุด เราเรียกการวิเคราะห์การเมือง แนวทางนี้ว่าเป็น การวิเคราะห์เชิงกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งดูไปก็เป็นส่วนสำคัญหนึ่งของแนวการมอง การเมืองเชิงอำนาจที่จะกล่าวถึงต่อไป ความหมายของการเมืองในมุมมองนี้ จึงเป็นว่า การเมือง การเมืองคือการที่บุคคลใดหรือกลุ่มใดในสังคม ซึ่งอาจมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือขัดกันก็ตาม หรือมีความเห็นเหมือนกันหรือไม่เหมือนกันก็ตาม มาทำการต่อสู้เพื่อสรรหาบุคคลมาทำหน้าที่ใน การปกครองและเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่จะให้เขาสามารถตัดสินใจในเรื่องของส่วนรวมได้โดย ชอบธรรม ซึ่งจัดเป็นแนวที่นักรัฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมการเมือง (Political Scientist) นิยมกัน

กลุ่มที่ 2 มองว่า การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทาง สังคม ดังเช่น

อีสตัน (Easton, 1980) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การเมือง เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ให้กับสังคมอย่างชอบธรรม (The authoritative allocation of values to society) ความหมายของการเมืองดังที่ยกตัวอย่างมานี้ เป็นนิยามที่ได้รับการยอมรับอย่างสูงจากสำนักพหุนิยม (Pluralism)

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2535) อธิบายว่า เราจะใช้ความหมายการเมืองดังกล่าวนี้ได้ก็ต่อเมื่อในสังคมนั้น ๆ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับผลกระทบจากทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความเห็นพ้องต้องกันและยอมรับในกติกาที่กำหนดการใช้อำนาจเพื่อแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเท่านั้น ส่วนในสังคมที่ยังไม่มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับกติกากำหนดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ชัยอนันต์ อธิบายว่า การเมืองยังคงเป็นเรื่องของการแข่งขันกันเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งปันคุณค่าที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายตนมากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ หรือ “The competition for the authority to determine the authoritative allocation of values to society” โดยนัยเช่นนี้ การเมืองจึงมีสองระดับ ระดับแรก การเมืองอยู่ภายใต้การแข่งขัน ชัดแจ้งของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองที่ทุก ๆ ฝ่ายยอมรับได้ ในขณะที่การเมืองในความหมายอย่างแรกดังที่เสนอของนักคิดกลุ่มพหุนิยมที่ได้กล่าวไปแล้ว จะยอมรับในจุดเน้นว่ารัฐ เป็นการรวมกันหรือประกอบกันของกลุ่มหลากหลายในสังคม และรัฐมิได้เป็นเครื่องมือทางการบริหาร โดยที่มิได้เป็นตัวกระทำทางการเมือง (Actors) ที่จะชักนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ แต่รัฐเป็นเพียงรัฐบาล (State as government) ที่ทำหน้าที่เพียงเอื้ออำนวยความสะดวกในการแข่งขันกันของกลุ่มหลากหลายเท่านั้น

นอกจากนี้ คำนียามการเมืองในกลุ่มที่สอง ซึ่งได้รับการกล่าวถึงอย่างสูงยังได้แก่ ทศณะของ ลาสเวลล์ (Lasswell, 1978) ที่กล่าวว่า การเมือง เป็นเรื่องของการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลและผู้มีอิทธิพล และการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับว่า ใคร ทำอะไร เมื่อไร และอย่างไร (Politics is, who gets “What”, “When” and “How”)

กลุ่มที่ 3 มองว่า การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรของชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ขณะที่ผู้คนซึ่งต้องการใช้ทรัพยากรนั้นมีอยู่มากและความต้องการใช้ไม่มีขีดจำกัด การเมืองจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่คนในสังคมไม่อาจตกลงกันได้หรือเกิดความขัดแย้งขึ้นอย่างไรก็ดี การมองการเมืองในลักษณะนี้มีข้อโต้แย้งอยู่มากกว่า หากไม่อาจยุติข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ บ้านเมืองย่อมตกอยู่ในสภาวะยุ่งยากวุ่นวาย ต่อมาจึงมีผู้ให้มุมมองการเมืองใหม่ว่าเป็นเรื่องของการประนีประนอมความขัดแย้งมากว่าเป็นเรื่องของความขัดแย้ง

กลุ่มที่ 4 มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของการประนีประนอมผลประโยชน์ เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความขัดแย้งจากการดำเนินงานทางการเมืองที่ไม่มีทางออก

กลุ่มที่ 5 มองว่าการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐ และการบริหารประเทศ ในกิจกรรมหลัก 3 ด้าน คือ งานที่เกี่ยวกับรัฐ การบริหารประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบาย และการอำนวยความสะดวกในการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นการควบคุมให้มีการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งหากพิจารณาให้ละเอียดแล้ว การเมืองโดยนัยยะความหมายประการนี้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในความหมายเชิงอำนาจ ซึ่งก็เป็นเพราะอำนาจทางการเมืองนั้น ได้ถูกนำไปใช้ผ่านกระบวนการนโยบายและการแต่งตั้งคัดสรรผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ) ในรูปของอำนาจและการปฏิบัติงานทางการปกครอง และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองและการบริหารหรือการปกครองที่ยากจะแยกออกจากกันได้

กลุ่มที่ 6 มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของการกำหนดนโยบายของรัฐ กล่าวคือ การเมืองคือกิจกรรมใดก็ได้เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย หน่วยงานและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย โดยนัยหนึ่ง การเมืองก็คือกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ นั่นเอง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรง ดังนี้

1. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้
2. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 265 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 261 ออกจากตำแหน่งได้
3. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ การจัดทำให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้
 - 3.1 ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้
 - 3.2 ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติการออกเสียงประชามติตาม (1) หรือ (2) อาจจัดทำเป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในปัญหาที่จัดทำให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ การออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดทำให้มีการออกเสียงประชามติ

และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลจะกระทำมิได้

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

1. เลือกตั้ง (Voting)
2. การออกเสียงประชามติ (Referendum) คนทั้งประเทศ
3. ประชาพิจารณ์ (Public hearing) ต้องทำโดยทั่วถึงกัน
4. มติมหาชน (Public opinion)
5. ประชาสังคม (Civil society)

การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคมเพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครอง และการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมกิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งการสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองการอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมืองการให้คำแนะนำสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงินการติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึงการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง

ความสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คือทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความต้องการของกันและกันอย่างแท้จริงทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐตอบสนองต่อผู้เป็นเจ้าของประเทศในด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass persuasion)
2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National morale)
3. ทฤษฎีสร้างความรู้รักชาตินิยม (Nationalism)
4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)
5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and method)

กล่าวโดยสรุป ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนนอกจากจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาล มีความรอบคอบและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น แล้วยังเป็นการควบคุมการ

บริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส (Transparency) ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน (Responsiveness) และมีความรับผิดชอบ (Accountability) หรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) แม้จะได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางทั้งในแวดวงวิชาการและวงการอื่น ๆ มานานพอสมควร รวมทั้งได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมือง และถือเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสมัยใหม่ทางการเมือง แต่ก็ยังไม่เป็นที่ตกลงกันแน่ชัดเกี่ยวกับความหมายหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้

ไวเนอร์ (Wiener, 1970) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ต่างกัน ในขอบเขตความสนใจต่าง ๆ ดังนี้

1. การกระทำในเชิงสนับสนุนและเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล
2. ความพยายามที่สำเร็จผลในการส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของพลเมืองที่ได้รับการรับรองว่าถูกต้องตามกฎหมาย
4. นักคิดแนวประชาธิปไตยบางกลุ่มเห็นว่า การมีตัวแทน (Representation) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมที่สุด สำหรับสังคมขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนมาก เพราะประชาชนนับล้านคนย่อมไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการของรัฐบาลได้โดยตรงอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ความเหนงหน่ายทางการเมือง (Alienation) ก็อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเหนงหน่ายทางการเมืองเป็นความรู้สึกอย่างรุนแรงที่จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้ายุ่งเกี่ยวกับก็ไม่ทำให้เกิดผล มองไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากความเฉาเมินเฉาทางการเมือง (Apathy) กล่าวคือ การขาดความสนใจสิ้นเชิง และไม่กระทำการใด ๆ ทางการเมืองเลย
6. ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองเอง (Participant) หมายถึง ผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเข้าเกี่ยวข้องกับทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสนใจกับปัญหาสาธารณะ ฯลฯ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้ อาจรวมถึงกิจกรรมที่ไม่ชัดเจนเท่าการ

ลงคะแนนเสียง บางครั้งแม้จะไม่ไปลงคะแนนเสียง แต่มีการติดตามข่าวสารการเมืองถกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมือง ก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง

7. การกระทำที่ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวา (Persistence continuum) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบันและมีการจัดตั้ง หรืออาจเป็นการกระทำที่ประทุขึ้นทันทีทันใด

8. ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของระบบราชการและข้าราชการ

9. ในบางความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงเฉพาะกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น

10. การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง (Political act)

สำหรับในความเห็นของ ไวน์เนอร์ (Weiner, 1971) นั้น อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า การปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ (Any voluntary action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์กรหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีที่ถูกต้อง โดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะ เป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

จากความหมายนี้ ไวน์เนอร์ ได้เน้นประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประเด็น คือ

1. ต้องเป็นการกระทำ (Action) มิได้หมายรวมถึง ทศนคติหรือความรู้สึกด้วย
2. หมายเฉพาะกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นไปได้โดยสมัครใจ (Voluntary) จึงไม่รวมไปถึงการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปโดยสมัครใจ เช่นการถูกเกณฑ์ทหาร หรือการเสียภาษี
3. การใช้ความหมายนี้ต้องมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ในระบบการเมืองนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้วย

แมคคอสกี้ (McCroskey, 1997) ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นการกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎรนอกจากนี้ยังรวมถึง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง

มิลเบรท (Milbrath, 1965) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงการกระทำของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบการเมือง จากความหมายนี้

มิตแบรทจึงเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองกินความรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใด ๆ เพื่อมีอิทธิพลต่อผลที่ออกมาทางการเมือง

ไนซ์ (Nice, 1978) เน้นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นเรื่องกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่ไม่กระตือรือร้นต่อกฎเกณฑ์ แต่ร่วมทางด้านการเมืองโดยอาชีพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และนักหาเสียงอาชีพเป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้งในด้านการเลือกเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการเลือกการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครอง โดยกระทำกิจกรรม

ฮันติงตัน และ โดมิงเกซ (Huntington & Dominguez, 1975) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรม หรือการกระทำของประชาชน ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือล้มเหลวทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียงการรวมตัวเพื่อ โน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง และการใช้กำลังรุนแรง

งานของ ฮันติงตัน ซึ่งเสนอร่วมกับ เนสัน (Huntington & Neson, 1976) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยฮันติงตัน ได้พิจารณาถึงแง่มุมที่สำคัญของนิยามนี้ ในการกำหนดขอบเขตความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหมายถึง เฉพาะการกระทำ ไม่รวมถึงทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ นักการเมืองอาชีพ (Political professional) เช่น ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดา นั้น จะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง (Intermittent) เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (Part-time) และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเอง หรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

ทิพาพร พิมพิสุทธ์ (2548) ได้ให้ความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของ

รัฐบาลเรียกว่า Autonomous participation และการมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย โดยทางอ้อมนอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรงแล้ว เรียกว่า Mobilized participation

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง บุคคลที่สนใจการเมือง มีความเข้าใจการเมือง เชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง มีความศรัทธาในกระบวนการทางการเมือง และตัวนักการเมือง และคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตน เป็นคนที่มีความสามารถในการเข้าสังคม และเป็นคนที่มีความหวังในชีวิต

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความหมายไปถึงการให้ความร่วมมือ ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนต่อระบบการเมือง นั่นคือการมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล การให้ความสนับสนุน เป็นทางหนึ่งที่จะลดปัญหา ในการปกครองและการบริหารการให้ความร่วมมือในการเสียดายเป็นอีกทางหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นการมีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดปัญหา จนกลายเป็นประเด็นทางการเมืองต่อไป

จรรยา สุภาพ (2532) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจและกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาล และในทางการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

สรุปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงหมายถึงการปฏิบัติการโดยสมัครใจ ไม่ว่าจะเป็ผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีการที่ถูกต้องยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะไปมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบาย สาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็ระดับไหนของรัฐบาล

สาเหตุของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล พยายามที่จะทำใ้เป้าหมายประสบความสำเร็จแต่การกระทำของเขาอาจไม่ใช่การกระทำทางการเมือง เพราะอาจเห็นว่าวิธีที่ไม่เป็นการเมือง น่าจะได้อผลดีกว่าวิธีการทางการเมืองแล้ว เขาก็จะทุ่มเทให้กับวิธีการที่ไม่เป็นการเมือง แต่เป้าหมายบางประการจำเป็นต้องใช้วิธีการทางการเมืองเท่านั้นจึงจะบรรลุผลได้ ดังนั้น เมื่อมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองขึ้น พวกนี้จำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

นอกจากนี้ ในสังคมที่มีการขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติ มีการช่วงชิงอำนาจทางการเมือง ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้จะอยู่ในรูปของการเมืองและก่อให้เกิดการปลุกระดม อันจะนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่รุนแรงขึ้นได้ ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่สังคมประสบ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สินค้าราคาแพง ค่าครองชีพตกต่ำเหล่านี้ อาจนำมาซึ่งการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ในรูปแบบใด ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการของรัฐบาลว่าจะมีประสิทธิภาพที่จะแก้ปัญหา และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับวิธีอื่น ๆ

สรุปได้ว่าสาเหตุที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีดังต่อไปนี้

1. กระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมดั้งเดิมกับสังคมทันสมัย กระบวนการนี้เป็นผลให้สังคมเดิมแปรเปลี่ยนไปมีการกลายสภาพเป็นเมืองพัฒนาอุตสาหกรรม ระดับการศึกษาของคนสูงขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจาก การระดมทางสังคม ในขณะที่เดียวกันในสังคมที่ระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในอัตราที่ต่ำกว่ากระบวนการระดมทางสังคมแล้ว ความคับข้องใจก็เกิดขึ้นถ้าไม่สามารถถูกขจัดไปได้แล้วประชาชน จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อสร้างข้อเรียกร้อง และนำเข้าสู่ระบบการเมืองมากยิ่งขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชนชั้นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลโดยตรงจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และมีส่วนเชื่อมโยงให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น

นี่, พาวเวลล์ และพรีวิท (Nie, Powell & Prewitt, 1972) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 3 ตัว คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างชนชั้น และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจาก 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี และเม็กซิโก พบว่า คนที่มีฐานะทางสังคมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าชนชั้นอื่นๆ อาจอธิบายได้ว่าผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจจะช่วยเพิ่มการเข้าไปมีส่วนร่วม โดยทำให้เกิดชนชั้นกลางและชนชั้นสูงมากขึ้น และคนพวกนี้มีแนวโน้มว่าเป็นสมาชิกขององค์กรใด ๆ สูงกว่าชนชั้นอื่น ๆ นอกจากนี้ทั้งสามท่านยังศึกษาพบว่าสมาชิกที่เอาจริงเอาจังขององค์กรมีแนวโน้มว่า จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าพวกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรใด ๆ ดังนั้น เมื่อโครงสร้างของคนเปลี่ยนแปลงไปจะเป็นผลให้ทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองเปลี่ยนไปด้วย คือ

- 2.1 มีความสำนึกในหน้าที่ของราษฎรมากขึ้น
- 2.2 ได้รับข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น
- 2.3 ตระหนักในผลกระทบที่นโยบายของรัฐที่มีต่อตนเองยิ่งขึ้น
- 2.4 มีความสำนึกในฐานะนักการเมือง
- 2.5 ให้ความสนใจอย่างยิ่งยวดในกิจกรรมทางการเมือง

3. อิทธิพลของปัญญาชนและการสื่อสารแบบใหม่ ในสังคมที่เกิดขึ้นใหม่หลายประเทศที่ผู้มีการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

นอกจากนี้ อิทธิพลจากวิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ยังมีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในบางสังคมจะใช้สื่อมวลชนเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อ ในการให้การอบรม

ทางการเมืองแก่สมาชิกของสังคม และที่สำคัญสื่อมวลชนจะเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง ซึ่งถ้าผู้ปกครองไร้ประสิทธิภาพไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม ก็จะเป็นผล ทำให้ข้อเรียกร้องต่าง ๆ อันเป็นผลจากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นด้วย

4. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทางการเมือง ก็ถือเป็นสาเหตุประกอบอันสำคัญอันจะนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา การขัดแย้งมักเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้นำที่อยู่ในอำนาจซึ่งไม่ต้องการที่จะเห็นผู้นำหัวก้าวหน้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเหตุให้กลุ่มผู้นำใหม่จำเป็นต้องหาทางปลุกระดมประชาชน ให้เกลียดชังระบบการเมืองที่เป็นอยู่สร้างความชอบธรรมให้กับระบบการเมืองใหม่ โดยอ้างความสามารถ ที่จะให้ความยุติธรรมและสิ่งที่ดีกว่า การขัดแย้งนี้มักจะนำไปสู่การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบรุนแรง

5. รัฐบาลเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของสังคมมากยิ่งขึ้นนับเป็นสาเหตุที่สำคัญที่จะทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ในระบบสังคมเดิมนั้นเรื่องราวในสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม จะตกอยู่ในอิทธิพลของกระบวนการประเพณี ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมักจะได้รับการแก้ไขกันเอง และมองรัฐบาลเป็นเรื่องของคนชั้นสูงโดยแยกตนเองออกจากการเมือง แต่ในปัจจุบันประเทศได้รับการพัฒนาขึ้น ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและติดต่อกับผู้อื่นได้สะดวกขึ้น ทำให้ประชาชนพยายามเรียกร้องหรือต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่พวกเขาต้องการมากยิ่งขึ้น

6. อิทธิพลของการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าคนที่ได้รับการศึกษาในระดับสูง มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย

อัลมอนต์ และเวอร์บา (Almond & Verba, 1963) ในหนังสือ The Civic Culture ได้สรุปว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า

1. ผู้ที่มีการศึกษาคือ ยิ่งตระหนักในผลกระทบที่รัฐบาลมีต่อบุคคลมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย
2. ผู้ที่มีการศึกษาคือจะติดตามข่าวสารทางการเมือง และให้ความสนใจต่อการรณรงค์หาเสียงมากกว่าผู้มีการศึกษาน้อย
3. ผู้ที่มีการศึกษาคือ ยังมีข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาก
4. ผู้ที่มีการศึกษาคือ จะสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องทางการเมืองได้กว้างขวาง และให้ความสนใจต่อการเมืองอย่างมีเป้าหมาย และมีประเด็นที่กว้างขวาง
5. ผู้ที่มีการศึกษาคือ มีแนวโน้มที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการถกเถียง และพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น

6. ผู้ที่มีการศึกษาดี จะรู้สึกรู้สึกว่ามีความอิสระในการสนทนาเรื่องราวทางการเมืองกับบุคคล
 ทั่ว ๆ ไป แต่ผู้ที่มีการศึกษาน้อยมีแนวโน้มที่จะไม่สนใจที่จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง

สรุปได้ว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะจูงใจให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม
 ทางการเมืองมากขึ้น ก้าวไปสู่สถานภาพทางสังคมสูงขึ้นไปมีโอกาสรับรู้ผลกระทบของรัฐบาล และมี
 โอกาสรับประโยชน์ในทางการเมือง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยทั่วไปแล้วรูปแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง มักจะถูกแบ่งออกไปตามการให้คำนิยาม
 ความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองว่าจะมีความครอบคลุมได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งนักวิชาการ
 ได้ทำการจัดรูปแบบไว้ค่อนข้างกว้างขวางมาก โดยได้จำแนกออกเป็นมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

จรรยา สุภาพ (2532) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบโบราณไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบกรีก (Greek system) วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 แบบนี้ ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศ ได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยตรงซึ่ง
 กำหนดให้ประชาชนทั้งนครรัฐประชุมร่วมกันเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น
 ความต้องการและกำหนดนโยบาย รวมทั้งกำหนดตัวผู้ปกครองด้วย

2. การมีส่วนร่วมแบบโรมัน (Roman system) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ได้
 กำหนดให้มีสภาขึ้นแทนการประชุมประชาชนทั้งหมด ส่วนอำนาจหน้าที่สภานั้นครอบคลุมเสมือน
 การปกครองโดยประชาชนโดยตรง

3. การมีส่วนร่วมแบบศักดินา (Feudal system) เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในระหว่าง
 เจ้านายกับไพร่ (Vassal) ที่แต่ละฝ่ายมีหน้าที่ต่อกัน เจ้านาย (Lord) มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองและ
 ปกครองไพร่ ส่วนไพร่มีหน้าที่บริการด้านต่าง ๆ ให้เจ้านาย

4. การมีส่วนร่วมแบบสวิส (Swiss system) มีลักษณะสำคัญคือ เปิดโอกาสให้ประชาชน
 มีส่วนร่วมโดยตรง เช่นเดียวกับระบบกรีก

5. การมีส่วนร่วมแบบนิวอิงแลนด์ (New England system) มีการให้ประชาชนเข้ามามี
 ส่วนร่วมโดยตรง เช่นเดียวกับแบบสวิส

สำหรับประเทศแรกที่ยพยายามปฏิรูปการให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้คือ
 ประเทศอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. 1215 ได้มีการตกลงต่อรองกันระหว่างฝ่ายกษัตริย์กับขุนนาง เพื่อให้ฝ่าย
 กษัตริย์ทรงยินยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบ้านเมืองจนเกิดเอกสารสิทธิ
 แมกนาคาร์ตา ขึ้น ซึ่งเป็นเอกสารที่ยินยอมให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมรัฐบาล ต่อมา โอลิเวอร์
 ครอมเวลล์ ได้ดำเนินการใช้กำลังเพื่อประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศได้มีบทบาททางการเมืองจน
 ทำให้เกิดหลักการที่ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิในการออกเสียง และประชาชนทุกคนจะมีสิทธิมี

ตัวแทนในสภานิติบัญญัติ และเมื่อเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติในฝรั่งเศส ใน ค.ศ.1789 สิทธิของการเข้าร่วมส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจึงขยายออกไป จนทำให้เกิดหลักเสรีภาพ ความเสมอภาค และการนำเอาเจตนารมณ์ของปวงชนมาใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้นในสหรัฐอเมริกาที่มีการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตั้งแต่สมัยที่ แซมมวล อัดัมส์ ร่วมกับประชาชนเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองจากอังกฤษ และ โทมัสเพน ได้มีส่วนช่วยให้ประชาชนระลึกและสำนึกถึงความสำคัญในการที่จะเข้ามาดำเนินการปกครองตนเอง โดยเริ่มจากระดับท้องถิ่นขยายไปจนระดับชาติ

เกษม อุทยานิน (2516) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงของประชาชนในปัจจุบันไว้ดังนี้

1. การแสดงประชามติ (Referendum) มีการให้ประชาชนนั้น มีส่วนร่วมในการพิจารณาและการตัดสินใจที่จะรับหรือไม่รับกฎหมาย ซึ่งจะออกผลบังคับให้แก่อนที่ผ่านการพิจารณาของสภาเป็นขั้นต้นมาแล้ว ประชามตินี้ อาจจะมีทั้งแบบบังคับใช้ ประชาชนต้องแสดงประชามติและไม่บังคับให้ต้องแสดงประชามติก็ได้ ขึ้นอยู่ว่าความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

2. การริเริ่มให้เสนอกฎหมาย (Initiative) ซึ่งเกิดขึ้นในสวิสเป็นเวลานานแล้วได้แก่การขุมนุมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเหมือนกับวิธีแบบประชุมชาวเมืองในสหรัฐอเมริกา แต่เป็นการเสนอกฎหมายรูปการจะเป็นการทำคำร้อง และลงมติในบัตรเลือกตั้ง จุดประสงค์ของการริเริ่มให้เสนอกฎหมายนี้ เพื่อให้ประชาชนได้ผ่านกฎหมายบางอย่าง ไม่ต้องฟังความคิดเห็นของสภา

3. การเลือกออกใหม่ (Recall) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจในการปลดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลได้ เมื่อเห็นว่าผู้นั้นไม่ดำเนินการตามความต้องการของประชาชนหรือปฏิบัติตนไม่สมควร แต่จะต้องเป็นตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้ง

4. การร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ (Plebiscite) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ เมื่อรัฐบาลไม่สามารถตัดสินใจปัญหานั้น ๆ ได้

ว่าที่ร้อยตรีสัมพันธ์ ภู่มมาลา (2549) ได้รวบรวมบทความจากนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งมีผู้ได้ทำการศึกษาและจำแนกรูปแบบไว้หลายรูปแบบในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่ารูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีอยู่มากมาย และแตกต่างกันไปในแต่ละระบบการเมือง ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการณรงค์หาเสียง (Party and campaign activities) กิจกรรมประเภทนี้ได้เรียกรวมกันว่า Campaign activities กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่การ

ชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมทางการเมือง

2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ในการวิจัยเชิงวิชาการถือว่าการได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นั้นเป็นรูปแบบและกิจกรรมของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด

3. กิจกรรมชุมชน (Community activities) คือการสร้างกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำตนร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองและสังคม บุคคลที่จะเข้าร่วมทำตนเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นในกลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้ ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะแต่ไม่ใช่องค์กรของรัฐบาล

4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Contacting official) หมายถึง การกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือของกลุ่มตน ปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นสิ่งที่มีความกระทบ โดยตรงต่อบุคคลนั้น และมักจะไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก ซึ่งเรียกว่าการมีส่วนร่วมแบบคับแคบ (Parochial participation)

5. การชักจูง (Lobbying) เป็นความพยายามของบุคคลที่พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมือง โดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายประเด็นเรื่องที่กระทบต่อประชาชนจำนวนมากจากตัวอย่างจริง ๆ นั้นหมายถึงกิจกรรมที่มุ่งจะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนหรือต่อต้านพระราชบัญญัติ หรือการตัดสินใจนโยบายของฝ่ายบริหาร

6. การประท้วง (Protested) ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับที่ Huntington เรียกว่าการใช้ความรุนแรง (Violence) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน

สรุปได้ว่า การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีอิทธิพลเหนือผู้นำในแง่ที่ว่า เป็นแรงกดดันที่ทำให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตน เพื่อคะแนนเสียงของตนเอง และทำให้คะแนนเสียงเป็นเสมือนอาวุธที่มีอำนาจควบคุมรัฐบาล ดังนั้นบุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ที่มีความสำนึกในหน้าที่ของพลเมือง มีความสำนึกในบรรทัดฐานของสังคม และวิถีการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน และยังพบว่าในบางครั้งประชาชนส่วนใหญ่ที่ไปลงคะแนนเสียงนั้นอาจไม่เห็นความสำคัญของการกระทำของตนต่อผลทางการเมืองก็ได้ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นอาจไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองในรูปแบบอื่นใดเลย และในทางกลับกันผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะพบว่าจะมีอยู่น้อยหรือมากในแง่ที่ว่า เมื่อไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วก็จะยุติเพียงแค่นั้น และการเลือกตั้ง

ที่ไม่สามารถมีขึ้นได้บ่อยครั้ง ก็เท่ากับว่า เป็นเสมือนข้อจำกัดที่ทำให้บุคคลไม่อาจเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ได้บ่อยครั้งเหมือนรูปแบบอื่น

ระดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มิลล์ (Mills, 1959) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย (Goal – making) หมายถึง การกำหนดลักษณะและรูปแบบในการมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับระบอบการปกครอง เช่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย สังคมนิยมและเผด็จการซึ่งมีลักษณะในการกำหนดเป้าหมายต้องแตกต่างกันออกไป
 2. การแสวงหาวิถีทาง (Means) หนทางไปสู่เป้าหมายของการมีส่วนร่วมที่ดีที่สุด คือการประหยักระยะทางสั้นและคุ้มค่า วิถีทางแสดงถึงทิศทาง (Orientation) ซึ่งต้องมีข่าวสารในการติดต่อที่ดี แล้วพิจารณาหาหนทางที่ดีที่สุด เพื่อกำหนดระดับของการมีส่วนร่วมให้มาก
 3. มีการกระทำ (Action) ความสำเร็จของการเข้าร่วมอยู่ที่การกระทำ ด้วยการประเมินจากสถานการณ์
 4. มีตัวเร่ง (Catalyst) ตัวเร่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดี คือการมีปฏิริยากันทางการเมือง (Political Interaction) การสื่อสารทางการเมืองที่ดี และการเข้าถึงเพื่อให้อยู่ใกล้ศูนย์กลางอำนาจ สำหรับการเจรจาต่อรอง
 5. มีการระดมพลัง (Mobilization) คือการเตรียมการในเชิงหาสมัครพรรคพวกเครื่องมือช่องทางสำหรับการเข้าร่วม
 6. มีการเปลี่ยนแปลง (Change) หมายถึงผลของการกระทำที่เกิดจากการเข้าร่วม
 7. มีปรากฏการณ์ทางการเมือง (Political phenomenon) ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเข้าร่วม ให้ดูปรากฏการณ์ทางการเมือง โดยพิจารณาความสำเร็จจากผลทางการเมือง
 8. การถดถอย (Regression) จะเกิดกรณีการเข้าร่วมทางการเมืองไม่บรรลุวัตถุประสงค์ทำให้การเข้ามีส่วนร่วมขาดความชอบธรรม พลังการเข้าร่วมอาจสลายไปในขณะนี้
 9. การปะทะ (Counteraction) ผลการถดถอยอาจก่อให้เกิดการปะทะจากกลุ่มอื่นๆ ที่เหนือกว่าได้
- แคมป์เบลล์ และมิลเลอร์ (Campell & Miller, 1972) ได้เสนอแบบการวัดหรือดัชนีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Index of political participation) โดยแบ่งระดับกิจกรรมทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับ คือ
1. ระดับสูง ได้แก่ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่น

2. ระดับกลาง ได้แก่ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

3. ระดับต่ำ ได้แก่ ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ บ้าง

มิลเบรธ (Milbrath, 1977) ได้จัดออกเป็น 14 ระดับ ได้แก่

1. รับฟังหรือรับทราบข่าวสารทางการเมือง (เป็นการเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับต่ำสุดหรือน้อยที่สุดแต่มีคนเกี่ยวข้องด้วยมากที่สุด)

2. ไปออกเสียงลงคะแนน

3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการบ้านการเมือง

4. ชักชวนให้ผู้อื่นใช้สิทธิออกเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง

5. ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน

6. ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง

7. สนับสนุนด้วยการบริจาคเงินให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมืองบางคน หรือหลายคน

9. ช่วยสมัครรับเลือกตั้งสมัครหาเสียง

10. เป็นสมาชิกพรรค โดยทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำเสมอ

11. เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค

12. ช่วยหาเงินเข้าเป็นกองทุนของพรรค

13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้งเพื่อตำแหน่งทางการเมือง

14. เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือ ได้รับการเลือกตั้ง (เป็นการเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับที่มากที่สุด แต่มีผู้เกี่ยวข้องโดยตรงน้อยที่สุด)

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2544) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไปของสมาชิกในสังคมจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ไม่สนใจในการเมืองแต่ละอย่าง กับกลุ่มที่สนใจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกลุ่มที่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจำแนกได้ดังนี้ กลุ่มผู้สนใจติดตามทางการเมืองกลุ่มผู้ที่อยู่ระหว่างกลุ่มผู้สนใจติดตามทางการเมือง และกลุ่มที่ต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมืองกลุ่มที่ต้องการเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง ลักษณะเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยกระตุ้นที่แต่ละบุคคลได้รับบทบาทของผู้ที่สนใจทางการเมืองจะเปลี่ยนแปลงมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม

โดยทั่วไปผู้ที่สนใจอาจเปลี่ยนไปเป็นผู้ที่ไม่สนใจ และผู้ที่ไม่สนใจอาจเปลี่ยนผู้ที่สนใจทางการเมืองก็ได้ หรือในกลุ่มผู้สนใจเองก็อาจเปลี่ยนแปลงจากผู้ที่สนใจจะเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองมาเป็นเพียงแค่ผู้สนใจติดตามทางการเมืองเท่านั้น แต่การเปลี่ยนแปลงจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง

อาจต้องใช้ปัจจัยผลักดันจากภายนอกมาก อาทิ การได้รับการสนับสนุนการเงินจากเพื่อน หรือตนเอง มีความรู้ที่ค่อนข้างรุนแรงต่อประเด็นทางการเมืองที่ต้องการจะผลักดัน จึงทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู่ทางการเมือง และเมื่อตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู่ทางการเมืองแล้วจะทำให้บุคคลต้องขยายบทบาททางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนออกไปอย่างกว้างขวาง ผลการวิเคราะห์พฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง มีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับการกระทำอื่น ๆ ทางการเมือง มีลักษณะเป็นลำดับขั้น กล่าวคือบุคคลที่อยู่ในลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมทางการเมืองเหมือนกัน ผู้ที่มีลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองในลำดับสูงจะครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองในลำดับต่ำกว่าด้วย จากฐานคิดดังกล่าว ได้นำเสนอความคิดว่าด้วยลำดับขั้นตอนการเกี่ยวพันทางการเมือง ซึ่งแสดงให้เห็นพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะเริ่มต้นจากลำดับต่ำสุดคือการไม่สนใจทางการเมือง

ดังนั้น ระดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังไม่มีวิธีการใดที่จะบอกถึง ขอบข่ายและความเข้มข้นในรูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เป็นลำดับขั้นได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งหมด เพราะว่าการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดพยายามที่จะทำให้เป้าหมายของพวกเขาได้ประสบผลสำเร็จนั้น ถ้าพวกเขาเห็นว่าอาจจะทำโดยวิธีการที่ไม่เป็นวิธีทางการเมือง หรือเห็นว่าวิธีการที่ไม่เป็นการเมืองดังกล่าว สามารถที่จะได้ผลดีกว่าที่วิธีทางการเมืองแล้วก็จะจูงมเหให้กับวิธีการที่ไม่เป็นทางการเมืองได้ แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองบางประการจำเป็นต้องใช้วิถีทางการเมืองเท่านั้น จึงจะประสบผลสำเร็จ และยังไม่มีการใดที่จะบอกถึงขอบข่ายและความเข้มข้นในลักษณะต่างๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้เป็นลำดับขั้นขึ้นได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งหมด

ชัยวัฒน์ รัชชขจร (2522) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องมีลักษณะ 7 ประการ ดังนี้

1. การกระทำนั้นต้องหวังผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ฉะนั้นผลที่หวังจึงอยู่ที่การเลือกนโยบาย หรือเลือกตัวบุคคล หรือเลือกทั้งนโยบายและตัวบุคคล
2. ผลที่หวังจากการกระทำทั้งในเรื่องนโยบาย หรือตัวบุคคลนี้จะเป็นเรื่องการเมืองระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติก็ได้
3. การกระทำใด ๆ ก็ตาม เกิดขึ้นโดยความสมัครใจ และ ถือว่าความสมัครใจนี้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญ นั่นคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีใช่การกระทำที่เกิดจากการถูกบังคับ
4. การกระทำที่เกิดขึ้นนั้น ไม่เน้นผลลัพธ์ว่า ต้องประสบความสำเร็จเสมอไป

5. การกระทำจะจัดองค์การขึ้นอย่างเป็นระบบ หรือไม่เป็นระบบก็ได้
6. การกระทำดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว หรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องก็ได้
7. การกระทำนี้ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องก็ได้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผ่านมามักเป็นแบบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนคือ การเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตน (Representative democracy) และต่อมาเริ่มมีความนิยมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ซึ่งมีลักษณะสำคัญตรงที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ความคิดเห็นกันต่าง ๆ นานา และมีแนวโน้มว่าการจะตัดสินใจใด ๆ มักมีลักษณะฉันทานุมัติที่คนเกือบทั้งหมดเห็นพ้องต้องกัน มากกว่าการลงคะแนนเสียงชี้ขาด

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำกิจกรรมของประชาชนในสังคมที่ได้มีส่วนร่วมกระทำร่วมกันทางการเมือง พฤติกรรมที่แสดงออกโดยสมัครใจ และถูกต้องตามกฎหมายของสมาชิกในสังคมถึงการให้ความสนใจในทางการเมือง และแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ร่วมอยู่ในกลไกทางการเมืองของสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลและไม่จำเป็นจะต้องมีจุดประสงค์ที่ไปไกลถึงขนาดมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล เพียงแต่โดยการแสดงบทบาทง่าย ๆ เช่น การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ฟังการอภิปรายทางการเมืองและการหาเสียง เข้าร่วมการรณรงค์ต่าง ๆ ทางการเมือง ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ให้การสนับสนุนการเมืองและพรรคการเมือง ลงสมัครเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร เป็นต้น

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยทั่วไปแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วมคือก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด

2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบมักจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของ

ประชาชนได้การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจ โดยกลุ่มซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่าง การนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการ จัดทำหรือดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะต้น

3. การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่ มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง ก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและก่อให้เกิดความชอบธรรมใน การตัดสินใจของรัฐ

4. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น ตลอดจนรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วย ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง ความขัดแย้งใน โครงการอาจนำไปสู่การเป็นปฏิปักษ์อันยากที่จะแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อให้เกิด โอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขา และความห่วงกังวลที่ปราศจาก ความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่าง รุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้อย่างไรก็ดีการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษมันไม่อาจที่จะลด หรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

แนวคิดเกี่ยวกับทหารกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้าราชการทหารกับการเมือง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ส่วนที่ 11 เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม กำหนดไว้ว่า “มาตรา 64 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการ รวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่น ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเช่นเดียวกับบุคคล ทั่วไป แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน และความต่อเนื่องในการ จัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประ โยชน์ ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อ ป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ”

สำหรับข้าราชการทหารต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ กลาโหมว่าด้วยข้าราชการกลาโหมกับการเมือง พ.ศ. 2499 ซึ่งกำหนดไว้ว่าข้าราชการกลาโหมจะต้องไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้าม ดังต่อไปนี้

1. ไม่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลให้ปรากฏแก่ประชาชน
2. ไม่แต่งเครื่องแบบซึ่งทางราชการกำหนดไว้ไปร่วมประชุมพรรคการเมืองหรือไปร่วมประชุมในที่สาธารณะใด ๆ อันเป็นการประชุมที่มีลักษณะทางการเมือง
3. ไม่เขียนจดหมายหรือบทความ ไปลงหนังสือพิมพ์หรือพิมพ์หนังสือหรือไปปลิวซึ่งจะจำหน่ายแจกจ่ายไปยังประชาชนอันมีข้อความที่เป็นลักษณะของการเมืองและไม่โฆษณาหาเสียงเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมืองหรือแสดงการสนับสนุนพรรคการเมืองใด ๆ ในที่ที่ปรากฏแก่ประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ทั้งจุดมุ่งหมาย และวิธีการในทางการเมือง โดยที่ผู้นำทางการเมืองมักจะหิวยกเอาการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมาใช้สนับสนุนตนเอง ทำให้เกิดภาพของความชอบธรรมในการปกครอง หรือการเข้ามามีอำนาจทางการเมือง สำหรับในประเทศด้อยพัฒนา หรือประเทศที่กำลังพัฒนานั้น บทบาทของทหารกับการเมืองมักเป็นสิ่งที่ควบคู่กันเสมอภายใต้เหตุผลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ (ชาติ) ทหารจึงมักหิวยกการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเข้ามาเป็นเครื่องมือโดยเฉพาะประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือกล่าวได้ว่าผู้นำที่ควบคุมรัฐบาลอยู่มีความสามารถมากกว่า และมีความต้องการน้อยกว่ากลุ่มชนชั้นนำที่ไม่ได้ควบคุมรัฐบาล ในด้านการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมือง กลุ่มหลังนี้เห็นว่าการดึงเอากลุ่มใหม่ ๆ เข้ามามีบทบาททางการเมืองเป็นวิธีการที่ได้ผลที่จะเปลี่ยนสภาพคงเดิม สร้างดุลแห่งอำนาจใหม่ สัมล้างอำนาจผู้นำเดิม และเข้ากุมอำนาจในรัฐบาลเสียเอง โดยเฉพาะกลุ่มทหารเมื่อเข้ามามีอำนาจทางการเมืองมักจะอ้างว่า การเมืองในระบบพรรคเป็นเหตุแห่งความไม่มั่นคงแต่อย่างไรก็ตาม ผู้นำทหารในหลายประเทศได้หันมาสนใจการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น โดยในส่วนของทหารเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองใน 2 รูปแบบ คือ นักโกล่เกลี่ย ผู้พิทักษ์ และนักปกครอง

นโยบายของกองทัพเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมือง การสร้างอุดมการณ์และการพัฒนาประชาธิปไตย

การเมืองไทยยุคใหม่เริ่มขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งคิดตามมาด้วยการแย่งชิงอำนาจในหมู่ข้าราชการและนักการเมือง เปิดทางให้ทหารเข้ายึดอำนาจหลายครั้ง การเปลี่ยนแปลงเมื่อปี พ.ศ. 2475 นั้น คณะราษฎรไม่ได้ปูพื้นฐานไว้รองรับผลผลการปฏิบัติ คือ ไม่ได้ปูพื้นฐานให้ประชาชนที่จะรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ปกครอง

คือคณะราษฎร เองก็ไม่พร้อมที่จะรับช่วงอำนาจจากกษัตริย์ เท่ากับว่าการสิ้นสุดของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ก่อให้เกิดช่องว่างในการใช้อำนาจการปกครองรัฐว่าใครจะใช้อำนาจต่อไป อันนี้เป็นจุดอ่อนที่สำคัญที่สุดที่เปิดทางให้ทหาร ซึ่งเป็นกลุ่มที่รวมตัวกันมั่นคงกว่ากลุ่มอื่น ๆ เข้าสวมรอยใช้อำนาจในทางปกครอง

ในปัจจุบัน กองทัพบกได้ส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมือง โดยได้เริ่มให้มีการฝึกและศึกษาด้านการเมืองแก่หน่วยทหารในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองในหน่วยทหาร ทั้งนี้เพราะกองทัพบกได้พิจารณาและเห็นว่าการที่จะรักษาความมั่นคงของชาติและประชาชนเอาไว้ได้นั้น จำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทหารได้รู้ถึงลัทธิทางการเมืองอันเป็นภัยร้ายแรงต่อประเทศชาติ เพื่อที่จะทำให้ทหารเกิดความสำนึกในคุณค่าสถาบันที่ประเทศชาติมีอยู่และเข้าใจระบอบการปกครองประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนทำให้ทหารเข้าใจถึงบทบาทของตนและการปฏิบัติงานของรัฐบาล ดังจะได้เห็นจากคำสั่งของกองทัพบกดังนี้

นโยบายในการเสริมสร้างความรู้ทางการเมือง

กองทัพบกจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนจริยธรรมทางจิตใจ และการประพฤติปฏิบัติของกำลังพลรายบุคคลให้รู้เท่าเทียม ทันทลอบุบายอันลึกซึ้งของกลุ่มบุคคลและลัทธิการเมือง อันเป็นภัยร้ายแรงต่อประเทศชาติ รวมทั้งกวดขัน การประพฤติปฏิบัติของกำลังพลทุกคนในหน่วยทหาร และส่วนราชการทุกระดับให้เป็นไปโดยชอบและสุจริต ขจัดเล่ห์ซึ่งเจื่อนใจที่จะเปิดช่องให้กลุ่มบุคคลที่ทำการเป็นศัตรูของชาติเข้ามาแย่งชิงอำนาจได้ กำลังพลรายบุคคลจะต้องมีความเข้าใจอย่างกว้างขวางพอสมควรในเรื่องลัทธิการเมืองและเปรียบเทียบได้เด่นชัดว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนี้ดีกว่าลัทธิการเมืองของฝ่ายศัตรูและเหมาะสมกับคุณลักษณะประจำชาติและอุปนิสัยของประชาชนคนไทย สามารถแก้ปัญหาทางสังคมได้โดยไม่ต้องใช้กำลังเข้าบังคับข่มขู่ และเป็นระบบการปกครองที่จะนำประเทศชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้ามั่นคงในอนาคตได้อย่างแน่นอน

นโยบายในการปลูกฝังอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย

การดำเนินงานปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองในหน่วยทหารแบบส่วนราชการของกองทัพบก หมายถึง การเสริมสร้างความรู้ จิตใจ การประพฤติดี ปฏิบัติชอบของกำลังพลรายบุคคล และหน่วยให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของสถาบันที่ประเทศชาติมีอยู่ และเกิดกำลังใจที่จะต่อสู้เพื่อปกป้องสถาบันเหล่านั้น โดยไม่คิดชีวิต ไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยากและไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้นการที่เมืองไทยจะเป็นประชาธิปไตยได้ดั่งนั้น ประชาชนต้องรู้กำลังของตนเอง ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ โดยเฉพาะหน้าที่ในการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประชาชนต้องพร้อมที่จะ

ปกครองผู้ปกครองโดยจำกัดผู้ปกครองที่ไม่ดี ตามวิถีแห่งรัฐธรรมนูญ ในขั้นต้น และด้วยการใช้อำนาจอธิปไตยขั้นสุดท้าย เมื่อประชาชนมีพลังเข้มแข็งสามารถที่จะพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญและประชาธิปไตยไว้ได้ด้วยวิธีดังกล่าว ตลอดจนสามารถควบคุมรัฐบาลที่จะทำหน้าที่แก้ไขปรับปรุงให้เกิดความเจริญก้าวหน้าของประเทศได้ ทหารที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยก็จะต้องทำหน้าที่ป้องกันภัยจากการรุกรานของข้าศึกเพื่อให้ประชาชนปลอดภัย และอยู่เย็นเป็นสุข สามารถบริหารประเทศให้พัฒนาก้าวหน้าสมความมุ่งหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมนึก กรอบคำ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารกรณีศึกษา นายทหารนักเรียนเสนาธิการทหารเรือรุ่นที่ 65 พบว่า นายทหารนักเรียนเสนาธิการทหารเรือรุ่นที่ 65 ที่เป็นเพศชายทั้งหมดนั้น ส่วนใหญ่มีอายุ 30 - 35 ปี มีระดับชั้นยศ นาวาตรีหรือเทียบเท่า มีเงินเดือน 15,000 - 20,000 บาท มากที่สุด เรียงตามลำดับคือ กองทัพเรือ กองทัพบก กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในด้านการศึกษา ระดับอุดมศึกษานั้นส่วนใหญ่จบจากโรงเรียนนายเรือ รองลงมาคือจบจากมหาวิทยาลัยภายในประเทศ ส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมในระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก และมีเพียง 1 คนเท่านั้นที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ที่เหลือทั้งหมดไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเลย นายทหารนักเรียนเสนาธิการทหารเรือรุ่นที่ 65 ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติอยู่ในระดับ บางครั้ง ซึ่งมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากที่สุดคือการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับ ไม่เคย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นด้วยสื่อสารมวลชนของท้องถิ่น

นันทวุฒิ บุญสิทธิ (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกลุ่มตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง กลับพบว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับสูง ซึ่งสวนทางกับกิจกรรมอื่น ๆ คือ มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในระดับปานกลาง และมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่ำ หากมิได้พิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับสูง แต่ในความเป็นจริงหากพิจารณาถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 68 ที่กล่าว “กำหนดให้บุคคลที่มีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลใดไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้ง

สาเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ” ย่อมสรุปคำตอบได้โดยทันทีว่า การที่กลุ่มตัวอย่างหรือประชาชนไทยกลุ่มอื่นๆ กระตือรือร้นที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องจากกฎหมายบังคับ สอดคล้องกับข้อค้นพบเรื่องแรงจูงใจที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีมุมมองว่าการเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชน

ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2548) ได้ศึกษาวิจัยทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน 44 ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการชุมนุมทางการเมือง ด้านการติดต่อกับนักการเมือง และด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่างๆ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพอาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม บทบาทหน้าที่ในครอบครัว บทบาทหน้าที่ในส่วนชุมชน การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การพัฒนาทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองพฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกลາทางการเมือง ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะเป็นทางการ หรือถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุดและเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกที่สุด นั่นจะเป็นฐานของการสร้างประชาธิปไตย ซึ่งก็คือการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยไปเลือกตั้ง ผู้แทนท้องถิ่น ส.ส. หรือ ส.ว. นั่นเอง

มยุรี ธนอมสุข (2554) ได้ศึกษาวิจัยการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย โดยที่ปัจจัยอายุ ภูมิฐานะ และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ เพศ ชั้นปี รายได้ของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง และการกล่อมเกลາทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อักษร ทองพลอย และคณะ (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี กรณีเลือกตั้งซ่อม พ.ศ. 2554 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี สถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท

2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีความคิดเห็นว่า นักการเมืองท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งมากกว่าไม่มีอิทธิพล ส่วนระบบราชการ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีความคิดเห็นว่า ไม่มีอิทธิพลมากกว่ามีอิทธิพล

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ศึกษารายด้านพบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น มีส่วนร่วมมากที่สุด ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองเลือกตั้งท้องถิ่น มีส่วนร่วมมาก ส่วนด้านการ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น และด้านการช่วยเหลือและสนับสนุนการเลือกตั้งท้องถิ่น มีส่วนร่วมน้อย

4. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

เพศและรายได้ต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน

ระดับอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน

5. อิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นและระบบราชการ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดปทุมธานี

รังสิวุฒิ ชำนาญงาม และคณะ (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการณรงค์และการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเมืองการเลือกตั้ง และด้านการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น รองลงมาควรเพิ่มงบประมาณพัฒนาชุมชนให้มากและควรให้เจ้าหน้าที่ออกไปรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน ตามลำดับ

อัญชุตี วงษ์บุญงาม และคารณิ รัชญุศิริ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร สนทนาประเด็นข่าวสารทางการเมืองกับเพื่อนมากที่สุด และเปิดรับสื่อโทรทัศน์เพื่อใช้ติดตามเหตุการณ์ข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด รวมถึงนักศึกษามีความรู้ทางการเมืองในระดับมาก โดยมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของประชาชนมากที่สุด และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมากที่สุด

2. การเปิดรับสื่อที่ใช้สนทนาประเด็นข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้ทางการเมือง เรื่องความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ความรู้เกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และความรู้เกี่ยวกับสิทธิในระบอบประชาธิปไตย และการเปิดรับสื่อที่ใช้ในการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้ทางการเมือง เรื่องความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เรื่องพรรคการเมือง ความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการถอดถอนผู้แทน และความรู้เกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

3. การเปิดรับสื่อที่ใช้สนทนาประเด็นข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เรื่องการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์ และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ และการเปิดรับสื่อที่ใช้ในการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เรื่องการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นกับสภาที่ปรึกษาฯ หรือองค์กรอิสระอื่น การเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมประชุม รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งกับพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในการประชุมเคลื่อนไหวยทางการเมือง และการสนับสนุนนักการเมือง/พรรคการเมือง

พิทยา แสงรุ่ง (2554) ได้ศึกษาวิจัยการเปิดรับข่าวสารความรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด เพราะมีทั้งภาพและเสียงจึงมีความน่าเชื่อถือ โดยเปิดรับทุกวัน มีความรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับสูง มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชนที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

วิทยา บุญยะเวชชีวิน (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบางปูอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาคือชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และน้อยที่สุดคือการร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนขับไล่สมาชิกสภาเทศบาลหรือเจ้าหน้าที่เทศบาล สำหรับปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาลบางปูคือ การผ่านสังคมประกิตทางการเมือง การผ่านการบ่มเพาะทางการเมือง การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และการเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอื้ออารี เศรษฐวานิช (2453) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับ นาน ๆ ครั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศชาย มีอายุระหว่าง 20 - 21 ปี ได้รับความรู้ จากการศึกษาวិชาการเมืองการปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมของสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเป็นบางโอกาส ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อโทรทัศน์และนักรับวิทยุร้อยละ 81% มีความสนใจที่จะติดตามข่าวสารทางการเมือง

สำหรับการมีส่วนร่วมด้านการเลือกตั้ง ด้านการ แสดงความคิดเห็นมีระดับนาน ๆ ครั้ง ส่วนด้านการชุมนุมและการร้องเรียนและตรวจสอบไม่เคยมี ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการ เลือกตั้ง การชุมนุม การแสดงความคิดเห็นและการร้องเรียนและตรวจสอบแตกต่างกัน แต่ด้านการ แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 18 - 19 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการ เลือกตั้ง การชุมนุม การแสดงความคิดเห็น และการร้องเรียนและตรวจสอบ แตกต่างกับนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 20 - 21 ปีและอายุ 21 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 20 - 21 ปี ก็มีความแตกต่างกับนักศึกษาที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

นักศึกษาที่กำลังศึกษาในคณะคุรุศาสตร์อุตสาหกรรมมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมืองในด้านการ เลือกตั้ง การชุมนุม การแสดงความคิดเห็นและการร้องเรียนและ ตรวจสอบ แตกต่างกับนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และคณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการเลือกตั้ง การชุมนุม การแสดงความคิดเห็นและการร้องเรียนและตรวจสอบ แตกต่างกับ นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ก็มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการ เลือกตั้งแตกต่างกับนักศึกษาชั้น

ปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนนักศึกษาที่มี ภูมิฐานะต่างกัน กลับมีส่วนร่วมในด้านการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การชุมนุม และการ ร้องเรียนและตรวจสอบไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธกับนักศึกษาที่นับถือศาสนา อิสลามมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการชุมนุมและด้านการร้องเรียนและตรวจสอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งนักศึกษาที่เคยศึกษาและไม่เคยศึกษาวิชาการเมืองการ ปกครอง มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้ง การชุมนุม การร้องเรียนและตรวจสอบ ไม่ แตกต่างกัน ส่วนด้านการแสดงความคิดเห็น นักศึกษาที่เคยศึกษาวิชาการเมืองการปกครอง กลับมี ส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกับนักศึกษาที่ไม่เคยศึกษาวิชาการเมืองการปกครอง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกรียงศักดิ์ โชติจรุงเกียรติ และคณะ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. ความรู้ความเข้าใจ การรับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประชาชนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ โดยส่วนมากเป็นกลุ่มตัวแปร ดังนี้ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล/ สุขาภิบาล นักเรียน/นักศึกษา ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ผู้รับจ้างในภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม และผู้ไม่มีรายได้ รวมถึงกลุ่มผู้มีรายได้ต่อเดือน 5,000 – 9,999 บาท

2. ทศนคติ ความคิดเห็นต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพรรคการเมือง หน้าทีบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับปัญหาสังคม ถ้าจะแก้ปัญหาคอร์รัปชั่น ประชาชนอยากให้แก้ปัญหาโดยวิธีการ ออกกฎหมายเพิ่ม โทษคนทำผิดให้มากขึ้น ซึ่งประชาชนคิดว่าแหล่งที่มาของเงินที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใช้หาเสียง มาจากนายทุน ให้เงินสนับสนุนพรรค แล้วพรรคให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพราะเป็นคนดีมีผลงาน มีกิริยาท่าทางเรียบร้อย นอบน้อมถ่อมตน และรับฟังปัญหาชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ

กัลยา ยศคำลือ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษากรณีนักศึกษาภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น และด้านการประเมินผล ตามลำดับ

2. นักศึกษาชายและหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือด้านข้อมูลข่าวสารและด้านการประเมินผล

3. นักศึกษา อายุ 18 - 20 ปี และอายุ 20 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. นักศึกษาที่เรียนระบบปกติและระบบพิเศษมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือด้านการตัดสินใจและด้านการประเมินผล

5. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย คือ มหาวิทยาลัยควรมีสื่อที่ทันสมัยเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร นำเสนอทางวิทยุและไปสเตอร์ ควรมีนำเสนอข่าวสารทางการเมืองในมหาวิทยาลัยและมีการประเมินผลทางการเมืองตามความเป็นจริง

วิเชียร ต้นศิริคงคล และ รุ่งนภา ธรรมรงค์เกษมสุข (2555) อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพความเป็นพลเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ศึกษาวิถีการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นิสิตที่อ่านข่าวการเมืองมีความเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมแตกต่างจากนิสิตที่ไม่ได้อ่านข่าวสารด้านการเมือง นิสิตที่มีจำนวนครั้งในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมากกว่าหนึ่งครั้ง มีความเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม แตกต่างกับนิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และนิสิตที่มีสมัครใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมีความเห็นด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม แตกต่างกับนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเพราะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

จากผลที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สนับสนุนให้นิสิตได้สนใจข่าวสารทางการเมือง และสนับสนุนให้นิสิตมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากกว่าหนึ่งประเภท โดยที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ เพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งมีผลต่อระดับความเป็นพลเมือง

สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน แสดงในภาพที่ 2



ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประวัติความเป็นมาและการจัดอัตรากำลังของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

ประวัติความเป็นมา

ตามประวัติศาสตร์ทางการทหารของประเทศไทย ได้มีการจัดตั้ง “ทหารมะริน” ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2367 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มีคำว่า ทหารนาวิกโยธิน แต่เรียกเป็นคำทับศัพท์ว่า "ทหารมะริน" (Marine) ซึ่งในภาษาอังกฤษ หมายถึง เหล่าทหารเรือที่ปฏิบัติหน้าที่รบอย่างทหารบก โดยประจำในเรือรบ ป้อมค่ายของทหารเรือและตามฐานทัพเรือ ทั้งในและนอกประเทศ สมัยมีเรือใบ มีหน้าที่ยิงปืนใหญ่และเมื่อเรือเข้าเทียบกันก็จะขึ้นตะลุมบอนรบกันด้วยอาวุธสั้นแบบการรบประชิด

ทหารนาวิกโยธิน กองทัพเรือ ได้ถือกำเนิดขึ้น ยุบ ย้าย ตามยุคตามสมัยและการเปลี่ยนแปลงในทางปกครองของไทยเรื่อยมา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ยุคกว้าง ๆ ดังนี้

ยุคเริ่มต้น (พ.ศ. 2367 - 2475)

ในรัชกาลที่ 3 นั้น ได้ใช้ ทหารมะริน เป็นกองเกียรติยศสำหรับรับเสด็จเป็นส่วนใหญ่ และทหารมะริน ยังได้ลงเรือไปกับเรือรบสำหรับเป็นกองเกียรติยศเวลาขึ้นบกเมื่อเรือรบหลวงต้องเดินทางไปต่างประเทศ ดังปรากฏในเรื่องราวครั้งก่อนว่า เมื่อครั้งเมืองไทรบุรี เมืองกลันตัน เมืองตรังกานู และเมืองประริด (สี่รัฐมาเลย์) เป็นเมืองขึ้นของไทย เจ้าเมืองเหล่านี้จะต้องจัดส่งต้นไม้เงินต้นไม้ทองพร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการเข้ามาถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อแสดงความจงรักภักดีเมื่อถึงคราวที่เจ้าเมืองประเทศราชเหล่านี้มีความดีความชอบหรือมีการเปลี่ยนตัวเจ้าเมืองใหม่ ก็ได้โปรดให้มีข้าหลวงกำกับตราสัญญาบัตร แต่งตั้งพร้อมด้วยเครื่องยศออกไปพระราชทานให้แก่เจ้าเมืองเหล่านี้โดยเรือรบหลวง ในพิธีการเหล่านี้ก็จะมีทหารมะรินลงเรือไปด้วยเพื่อเป็นกองเกียรติยศในเวลาขึ้นบก

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้มีการสร้างเรือกลไฟขึ้นมาเป็นเรือรบแทนเรือใบและแยกทหารมะรินไปขึ้นในสังกัด เจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เช่นเดียวกับการเกณฑ์ชายฉกรรจ์เข้ารับราชการทหาร และยังมีหน้าที่เป็นฝีพายเรือพระที่นั่งและเรือพระประเทียบ กับทั้งยังมีหน้าที่ดูแลรักษาเรือพระที่นั่งต่าง ๆ ในโรงเรือหลวงท่าราชวรดิษฐ์ และทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณท่าราชวรดิษฐ์อีกด้วย ทหารมะรินเหล่านี้จะเป็นหน่วยที่ขึ้นตรงกับทหารบก

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้แบ่งแยกกำลังรบทางเรือออกจากทางบก โดยทหารเรือในสมัยนั้นมีอยู่ 2 แห่ง คือ ทหารเรือวังหน้า ในบังคับบัญชาของเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) และที่สมุหพระกลาโหม นอกจากนี้ยังมีกรมเรือกลไฟของทั้งวังหน้า และ สมุหกลาโหม ต่อมาเมื่อเรือกลไฟเพิ่มมากขึ้นจึงเรียกชื่อกรมว่า กรม อรสมุพล

เมื่อ พ.ศ. 2428 กรมพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) เสด็จถึงวัดศต ทหารฝ่ายพระองค์ก็ได้ถูกยุบ ทำให้ทหารเรือขณะนั้นมี 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ กรมเรือพระที่นั่ง ขึ้นตรงกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนกรมอรสมุพล ขึ้นตรงกับ สมุหพระกลาโหม มีกองเรือรบและเรือพระที่นั่งกลไฟและมีกองทหารบกสำหรับเรือรบ เรียกว่า ทหารมะริน

ในสมัยรัชกาลที่ 6 กระทรวงทหารเรือ ได้ร่างข้อบังคับว่าด้วยการจำแนกพรรค เหล่า จำพวก และประเภทของทหารเรือขึ้น เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2462 คือทหารเรือพลรบ แบ่งเป็น 3 พรรค คือ พรรคนาวิน (ทหารประจำปากเรือ) พรรคกะลิน (ทหารประจำห้องเรือ) พรรคนาวิกะโยชิน (ทหารเรือฝ่ายบก) คำว่า "ทหารนาวิกะโยชิน" จึงได้ถือกำเนิดขึ้นในกองทัพเรือ พร้อมกับคำว่า " นาวิน " และ " กะลิน "

แต่ในปี พ.ศ. 2476 ได้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการแต่งเครื่องแบบทหารเรือ ตลอดจนแก้ไขข้อบังคับว่าด้วยการจำแนกพรรค เหล่า จำพวก และประเภททหารเรือขึ้นใหม่ โดยส่วนใหญ่เนื้อหาสาระคงรูปเดิม เพียงแต่ สระอะ ในคำว่า กะลิน และ นาวิกะโยชิน หายไป

ยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2476 - 2498)

หลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองประเทศในปี พ.ศ. 2475 แล้ว กองทัพเรือก็ได้ปรับปรุงสมรรถภาพของหน่วยทหารนาวิกโยชินให้เข้มแข็งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และได้ย้ายกำลังพลส่วนใหญ่ของหน่วยทหารนาวิกโยชินไปประจำการที่สถานีทหารเรือสัตหีบ

ทหารนาวิกโยชินกับการเข้าร่วมในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475

เมื่อปี พ.ศ. 2471 ครั้งที่เรือตรี สินธุ์ กมลนาวิน (พลเรือเอก สินธุ์ กมลนาวิน) ไปศึกษาวิชาทหารเรือที่ประเทศเดนมาร์ก และได้ไปเยือนปารีส ประเทศฝรั่งเศส ได้ถูกชักชวนจากคณะราษฎร ที่เริ่มก่อตั้งในกรุงปารีส ให้เข้าร่วมในการเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วย หลังจากที่ได้

เดินทางกลับประเทศไทย เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ได้ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการชักชวนสมัครพรรคพวกสายทหารเรือในฐานะผู้นำทางฝ่ายทหารเรือให้เข้าร่วมการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนี้ด้วย

ต่อมาพลเรือตรี สวรร สุวรรณชีพ ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้ร่วมเปลี่ยนแปลงการปกครองได้รับมอบหน้าที่ให้ไปชักชวนกำลังทหารนาวิกโยธิน จากกองพันพาหนะเพื่อเป็นกำลังหลักของฝ่ายทหารเรือ ที่จะไปรวมพลกับกำลังทหารบก ที่ลานพระบรมรูปทรงม้าหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคมในตอนเช้ามีดของวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ตามที่ฝ่ายทหารเรือได้วางแผนไว้

ทั้งนี้เนื่องจากเดิมคณะนายทหารเรือที่ได้ก่อตัวกันขึ้นในระยะแรกๆ ได้กำหนดแผนกันไว้ว่าจะใช้กำลังทหารเรือจากเรือบางลำเช่น เรือรบหลวงพาลี เรือรบหลวงเจ้าพระยา และเรือรบหลวงสุโขทัย ที่จอดผูกทุ่นเรียงรายกันอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านท่าช้างวังหน้าถึงบางลำพู (และมีนายทหารผู้ร่วมก่อการบางนายประจำอยู่ในเรือเหล่านั้นด้วย) ต่างลำต่างก็ชักชวนทหารประจำเรือจำนวนหนึ่งที่วางใจได้ให้ยกพลขึ้นบกเดินทางไปรวมพลกันที่ลานพระบรมรูปทรงม้า แต่ในที่สุดได้เห็นว่าจำนวนทหารที่จะได้จากเรือต่าง ๆ รวมกันแล้วมีจำนวนน้อยเกินไป ไม่น่าจะเป็นกำลังที่มีจำนวนมากพอตามข้อตกลงกับทางฝ่ายทหารบก และซ้ำยังไม่มีความมั่นใจว่าทหารประจำเรือจะมีขีดความสามารถปฏิบัติการบนบกตามแบบอย่างของทหารราบได้ดีเท่ากับทหารนาวิกโยธิน ดังนั้น พลเรือตรี สวรรสุวรรณชีพ จึงรับอาสาเป็นผู้ชักชวน พลเรือตรี ทหาร ขำหิรัญ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเป็นญาติกันให้มาร่วมมือด้วย ในขณะนั้น พลเรือตรี ทหาร ขำหิรัญ มียศเป็น นายเรือโท มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดประจำกองร้อยที่ 3 กองพันพาหนะ มีที่ตั้งอยู่หน้าเรือนจำกลางทหารเรือ (ปัจจุบันย้ายไปอยู่บริเวณป้อมพระจุลจอมเกล้า) หลังกองบังคับการกองเรือลำน้ำ กองเรือยุทธการในปัจจุบัน

หลังจากที่ พลเรือตรี ทหาร ขำหิรัญ ได้ฟังเหตุผลที่ พลเรือตรี สวรร สุวรรณชีพ เล่าให้ฟังถึงสาเหตุที่จะต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ก็เห็นด้วยและตกลงรับคำชักชวน นอกจากนั้นยังรับที่จะนำทหารจากกองพันพาหนะ จำนวนกว่า 400 นาย พร้อมด้วยปืนรัชกาล (ปลยบ.46) และกระสุนประมาณ 20,000 นัด ที่อยู่ในคลังมาด้วย เมื่อ พลเรือตรี ทหาร ขำหิรัญ ได้ตกลงใจเข้าร่วมคณะด้วยแล้ว จึงได้เลือกตัวบุคคลนายทหารนาวิกโยธินที่จะมาร่วมงานกับตนจึงได้ชักชวน เรือโท ประเสริฐ สุขสมัย และ เรือตรี กุหลาบ กาญจนสกุล ซึ่งเป็นเพื่อนนายทหารรุ่นน้องร่วมกองพันเดียวกัน ทั้งสองท่านก็ตกลงใจเข้าร่วมด้วย

ต่อมา เรือตรี กุหลาบ กาญจนสกุล ได้ชักชวน เรือตรี ทองดี ระงับภัย ซึ่งเป็นสารวัตรทหารเรือเข้าร่วมด้วยอีกคนหนึ่ง สำหรับวิธีการ ชักชวน ทหารในกองพันให้เดินทางไปชุมนุม ณ ลานพระรูปนั้น กระทำโดยการแจ้งให้ทราบทั่ว ทางราชการมีคำสั่ง ให้นำทหารไปรวมพลกันที่ลานพระบรมรูปทรงม้า เพื่อจะไปทำการปราบปรามจีนอั้งยี่ ซึ่งในขณะนั้นกำลังมีอิทธิพล มีความกำแหง

หาญอยู่ในแถบย่าน ลำเพ็ง วัดเกาะ และทางกรุงเทพฯ ตอนล่าง ทหารไม่ทราบความจริงก็เต็มใจไปทำงานด้วย แต่ครั้งเมื่อไปแล้วไปทราบเหตุการณ์และความจริง จึงถือเป็นเรื่องเลวตามเลย และยินดีผสมโรงเข้าทำงานด้วย ในที่สุดการดำเนินการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ ทหารบก ทหารเรือ พลเรือน และราษฎรจำนวนหนึ่ง ก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย

พ.ศ. 2478 กองทัพเรือได้รับงบประมาณพิเศษจากรัฐสภา ให้ขยายกำลังนาวิกโยธินและกำลังทางเรือ จากแนวความคิดของ พลเรือเอก สินธุ์ กมลนาวิน ที่ต้องการจะขยายกำลังพลของทหารนาวิกโยธิน ให้มีรูปแบบเป็น กรมผสม มีทหารราบ ทหารปืนใหญ่ ทหารช่าง ทหารสื่อสาร ทั้งนี้ให้ดำเนินการไปพร้อมกับการขยายกำลังทางเรือ ท่านจึงได้มอบหมายให้ พลเรือตรี ทหาร ขำ หิรัญ รับเอานโยบายการขยายกำลังไปปฏิบัติ

พลเรือตรี ทหาร ขำหิรัญ เริ่มต้นดำเนินการด้วยการเสนอให้มีการส่งนายทหารนาวิกโยธินเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน เสนาธิการทหารบก ในปี พ.ศ. 2479 เป็นรุ่นแรก นอกจากนี้ยังได้ส่งไปเรียนเหล่าทหารราบ ทหารช่าง ทหารม้า และทหารปืนใหญ่ ของกองทัพบก ส่วนนักเรียนจำและจำสำรองเหล่านาวิกโยธิน ได้ส่งไปศึกษาใน โรงเรียนนายสิบทหารบกเหล่าต่าง ๆ และเพื่อที่จะให้ทหารนาวิกโยธินได้มีที่ตั้งใหม่ ในอัตรากิจการผสม จึงได้เตรียมพื้นที่ที่บริเวณทุ่งไก่อีตี้ยี่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ไว้ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2479 - 2481 เพื่อเป็นที่ตั้งของ กรม นาวิกโยธินที่ถาวรต่อไป

พ.ศ. 2480 กองทัพเรือได้เริ่มโครงการนักเรียนนายเรือ “พรรคนาวิกโยธิน รุ่นแรก” กันอย่างจริงจัง โดยให้เข้าศึกษาในโรงเรียนนายเรือ 1 ปี และไปศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าต่ออีก 2 ปี แต่ถ้าเป็นเหล่าเทคนิค เช่น ทหารช่าง ทหารปืนใหญ่ ก็ฝากให้เรียนต่ออีก 2 ปี เป็น 4 ปี

พ.ศ. 2482 กองทัพเรือได้จัดกำลังทหารนาวิกโยธินใหม่ คือย้ายกองพันนาวิกโยธินที่ 1 จากกรุงเทพฯ มาอยู่ที่อ่าวตากัน (อ่าวนาวิกโยธิน) สังกัดสถานีทหารเรือสัตหีบ และเมื่อใกล้จะเกิดกรณีพิพาทอินโดจีน-ฝรั่งเศส กองทัพเรือได้เรียกทหารกองหนุนเข้าประจำการและให้สถานีทหารเรือสัตหีบขยายอัตรากำลังกองพันทหารราบของกรมนาวิกโยธิน ให้มีกำลัง 3 กองร้อยปืนเล็ก และ 1 กองร้อยปืนกลหนัก

พ.ศ. 2483 - 2484 ประเทศไทยได้เกิดเหตุการณ์กรณีพิพาท อินโดจีน - ฝรั่งเศส กรมนาวิกโยธินได้สนธิกำลังเป็น “กองพลจันทบุรี” โดยมีกองพันทหารม้าที่ 4 (ตั้งอยู่จังหวัดจันทบุรี) กองพลจันทบุรี ได้ปฏิบัติภารกิจรบอยู่ทางด้านจังหวัดจันทบุรีและอำเภอไพลิน (ในกัมพูชา) ได้ปะทะกับข้าศึกอย่างกล้าหาญและทำการรุกเข้าไปในดินแดนของข้าศึกหลายแห่งจนได้

รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชา และทหารหน่วยนี้ก็ได้รับเกียรติให้เป็นผู้แทนรับมอบดินแดนอำเภอ ไพลินเมื่อ พ.ศ. 2484 ด้วย

ในปี พ.ศ. 2487 กองพันนาวิกโยธินที่ 3 ได้ย้ายไปเข้าประจำที่ตั้งที่จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเดิมทีเคยเป็นที่ตั้งของกองพันทหารม้าที่ 4 ของกองทัพบก (ปัจจุบัน คือ ค่ายตากสิน) และในเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2487 กองพลนาวิกโยธิน ได้ส่งกำลัง 1 กองร้อยทหารราบไปป้องกันที่ตั้งหน่วย ทหารเรือที่จังหวัดภูเก็ต อันเป็นที่ตั้งของหน่วยประสานงานไทย - ญี่ปุ่น และควบคุมป้องกัน เส้นทางเดินเรือในทะเลอันดามัน มีกำลังเครื่องบินรบและเรือตรวจประมง ทหารนาวิกโยธิน กองร้อยนี้ได้ปฏิบัติการอยู่จนกระทั่งถูกกองทัพเรืออังกฤษระดมยิงและใช้เครื่องบินทิ้งระเบิด ทำลายจนหมดสิ้น จึงได้ถอนตัวกลับ

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ตอนปลายของสงครามระหว่างปี พ.ศ. 2485 - 2488) กองทัพเรือได้แบ่งกำลังกรมนาวิกโยธินออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเรียกว่า “กองพลนาวิกโยธิน” ขึ้นตรงต่อกองทัพเรือ กำลังส่วนนี้เป็นส่วนปฏิบัติการในสนาม ในตอนหลังเมื่อญี่ปุ่นใกล้แพ้สงคราม ได้จัดเป็นหน่วยกำลังเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทย โดยร่วมมือกับหน่วยเสรีไทยนอกประเทศที่ส่งมาทางอากาศ และในระหว่างสงครามโลกนี้กองทัพเรือได้จัดกองพันนาวิกโยธินที่ 2 ไปรักษาการณ์ 4 รัฐมาลัย (มลายู) ที่ญี่ปุ่นได้มอบให้กับไทยเป็นผู้ปกครอง โดยไปประจำอยู่ที่ ตรังกานู เมื่อ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2486 จนกระทั่งสงครามยุติลง

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ทหารนาวิกโยธินส่วนหนึ่งได้ไปปฏิบัติการอยู่ที่อำเภอ บ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เพื่อทำการปลดอาวุธของทหารญี่ปุ่น พ.ศ. 2488

หลังจากเกิดเหตุการณ์ทางการเมือง กบฏแมนฮัตตัน เมื่อทหารเรือกลุ่มหนึ่งที่นำโดย นาวาตรี มนัส จารุภา ทำการกบฏจี้ตัวจอมพล ป. พิบูลสงคราม (ระหว่างเป็นประธานในพิธีรับมอบเรือขุดสันดอนสัญชาติอเมริกัน ชื่อ แมนฮัตตัน ที่กองบัญชาการกองทัพเรือ บางกอกใหญ่ โดยนำไปกักขังไว้ในเรือหลวงชื่อ " ศรีอยุธยา " ที่จอดรออยู่กลางแม่น้ำเจ้าพระยา) ในวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2494 รัฐบาลขณะนั้นได้สั่งยุบกรมนาวิกโยธิน กองทัพบกได้ส่งทหารราบเข้าควบคุมพื้นที่ของกรม นาวิกโยธินทั้งหมด เมื่อกรมนาวิกโยธินได้ถูกยุบลงไปแล้ว ต่อมากองทัพเรือได้เห็นความจำเป็นที่จะต้องคงหน่วยทหารนาวิกโยธินไว้ จึงได้ตั้งกองป้องกันสถานีทหารเรือสดหีบ มีชื่อย่อ ๆ ว่า “ปส.”

ใน พ.ศ. 2496 สหรัฐอเมริกาได้เริ่มมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทย โดยเฉพาะการช่วยเหลือทางทหาร ได้แก่ การช่วยเหลือด้านอาวุธ และให้การศึกษาดูแลที่เดียวทหาร นาวิกโยธินได้ใช้ปืนเล็กยาวแบบ 46 ที่เรียกว่า ปืนรัชกาล และปืนกลของญี่ปุ่น ต่อมาก็ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ โดยเปลี่ยนจากปืนรัชกาล เป็นปืนเล็กยาวที่เรียกว่า “Spring Field” (ต่อมาจึงได้เปลี่ยนจากปืนเล็กยาวเป็น ปืน ปลยบ.88 (เอ็ม.1) และเปลี่ยนมาใช้ปืน เอ็ม.16 ในปัจจุบัน)

ส่วนการช่วยเหลือทางด้านการศึกษานั้น นับเป็นปีแรกและรุ่นแรกที่นายทหารนาวิกโยธินได้ไปศึกษาในโรงเรียนของนาวิกโยธินสหรัฐฯ กองทัพเรือได้ส่งนายทหารไปศึกษา 3 นาย ได้แก่ เรือเอกโสภณ รามเคชะ (สุญาณ เศรษฐกร), เรือเอกชาย อินทรประสิทธิ์, เรือเอกประกอบ ศิริบุรณ์ (นายทหาร พรรคนาวิน กองต่อสู้อากาศยาน) ที่ USMC. Officer School (Basic School)

พ.ศ. 2497 ได้มีเหตุการณ์ระหว่างประเทศซึ่งกระทบกระเทือนอธิปไตยของประเทศไทยทางด้านจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด กองทัพเรือจึงได้จัดตั้ง “กองป้องกันพิเศษ” ขึ้นที่จังหวัดจันทบุรี โดยใช้กำลังทหารนาวิกโยธินจากกองป้องกันสถานีทหารเรือสัตหีบ เหตุการณ์นี้นับ เป็นนิมิตอันดีที่กำลังนาวิกโยธินจะได้รับการพิจารณาขยายหน่วยขึ้นมาใหม่ กองป้องกันพิเศษตั้งอยู่ที่ค่ายตากสินในปัจจุบัน ในขณะที่ค่ายตากสินได้ใช้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนพลตำรวจ เมื่อตั้งกองป้องกันพิเศษขึ้นนั้น ใช้กำลังจากกองป้องกันสถานีทหารเรือสัตหีบ 1 หมวด และกำลังจากกองต่อสู้อากาศยาน 1 หมวด รวมเป็นกำลังขนาดกองร้อยปืนเล็กเข้าที่ตั้ง ในค่ายตากสิน โดยมีโรงเรียนพลตำรวจอยู่ในที่ตั้งเดียวกัน แต่แบ่งกันอยู่คนละอาคาร กองป้องกันพิเศษ และได้มีการส่งนายทหารนาวิกโยธินไปศึกษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามโครงการช่วยเหลืออีก ในโรงเรียน Junior School ซึ่งโรงเรียนนี้ต่อมาในปี พ.ศ. 2507 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น Amphibious Warfare School (AWS) นายทหาร 2 นายที่ไปศึกษาในโรงเรียนนี้ได้แก่ เรือเอกยุทธยา เจริญบุญเมือง และ เรือเอกวิวัฒน์ สัตยานนท์

ต่อมาทางรัฐบาลและกองทัพเรือได้เห็นความจำเป็นของหน่วยทหารนาวิกโยธิน จึงได้อนุมัติให้จัดตั้งกรมนาวิกโยธินขึ้นใหม่ เมื่อ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 ทหารนาวิกโยธินจึงได้ถือเอาวันที่ 30 กรกฎาคม ของทุกปีเป็นวันสถาปนาทหารนาวิกโยธิน

ยุคใหม่ (พ.ศ. 2498 - ปัจจุบัน)

สำหรับยุคใหม่ วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 กองทัพเรือได้สถาปนากกรมนาวิกโยธินขึ้นอีกครั้งในรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยใช้ตึกของกองกิจการพิเศษที่ฐานทัพเรือสัตหีบเป็นที่ตั้งและทหารนาวิกโยธินได้ถือเอาวันที่ 30 กรกฎาคม เป็นวันสถาปนาหน่วยสืบมา จนถึงวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2532 ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการจัดหน่วยราชการของกองทัพเรือ ทำให้กรมนาวิกโยธินแปรสภาพเป็นหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ปัจจุบันทหารนาวิกโยธินได้ถือเอาวันที่ 28 มิถุนายนของทุกปี เป็น "วันทหารนาวิกโยธิน" สืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2502 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเพลงพระราชนิพนธ์ "มาร์ช ราชนาวิกโยธิน" เป็นเพลงประจำหน่วย

หลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศในปี พ.ศ. 2475 แล้วกองทัพเรือก็ได้เริ่มปรับปรุงสมรรถภาพของหน่วยทหารนาวิกโยธินให้เข้มแข็งอีกครั้งหนึ่ง โดยการยุบกรมชุมพลทหารเรือเป็นสถานีทหารเรือกรุงเทพฯ และในปีเดียวกันกองพันพาหนะซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของทหารนาวิกโยธิน ก็ได้เป็นหน่วยที่ขึ้นตรงต่อสถานีทหารเรือกรุงเทพฯ ด้วย

ใน พ.ศ. 2499 กรมนาวิกโยธิน ได้รับอาวุธจากโครงการช่วยเหลือทางทหารของสหรัฐอเมริกาทั้งสิ้น รวมทั้งนาวิกโยธินสหรัฐฯ ได้จัดส่งที่ปรึกษาทางทหารมาให้คำแนะนำในการจัดหน่วย การฝึกและการศึกษา ตามแนวทางของทหารนาวิกโยธินสหรัฐฯ และรัฐบาลยังได้อนุมัติให้ดำเนินการฝึกการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก และการแสดงการยกพลขึ้นบกระหว่างทหารนาวิกโยธินไทยกับทหารนาวิกโยธินสหรัฐฯ จึงนับได้ว่าเป็นทหารนาวิกโยธินยุคใหม่ที่มีความสามารถในการปฏิบัติการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibious operation) และการรบบตามหลักนิยมของทหารนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกา นับเป็นครั้งแรกที่มีการฝึกผสมยกพลขึ้นบก ที่หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นการฝึกของ องค์การสนธิสัญญาป้องกัน ร่วมกันแห่งภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.) ณ ประเทศไทย (South East Asia Treaty Organization: SEATO) ซึ่งในการฝึกครั้งนี้เป็นการวางรากฐานของความรู้ในการปฏิบัติการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบกแบบสมัยใหม่ให้กับทหารนาวิกโยธินไทย

ทหารนาวิกโยธินยุคใหม่นี้ ยังคงใช้รูปแบบสีกากีเหมือนเมื่อยังเป็นกองป้องกันสถานีทหารเรือสัตหีบ สวมรองเท้าหุ้มข้อสีน้ำตาล หมวกเหล็กสีเขียว (ไม่มีผ้าพรางหมวก) ใช้ปืนเล็กยาวสปริงฟิลด์ ต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้ปืนเล็กยาวบรรจุเองแบบ 88 (ปลยบ.88)

ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2501 ได้มีการปรับปรุงอัตรากรมนาวิกโยธินขึ้นใหม่ โดยจัดตั้งกองพันทหารราบเพิ่มอีก 4 กองพัน คือ กองพันทหารราบที่ 3 กองพันทหารราบที่ 4 กองพันทหารราบที่ 5 กองพันทหารราบที่ 6 และจัดตั้งกองร้อยขึ้นตรงเพิ่มอีก 2 กองร้อยคือ กองร้อยลาดตระเวนและกองร้อยพยาบาล และได้เปลี่ยนรูปแบบจากเครื่องแบบสีกากี เป็นสีกากีแกมเขียว สวมรองเท้าหุ้มข้อสีดำ สวมหมวกเหล็กพร้อมผ้าพรางหมวกสีพราง

ปี พ.ศ. 2505 ได้มีการปรับปรุงอัตรากรมนาวิกโยธินใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยจัดหน่วยกำลังรบมารวมกันเป็น กรมผสมนาวิกโยธิน นอกจากนั้นยังปรับปรุงตามขีดจำกัดของงบประมาณในหมู่ปืนเล็กของกองพันทหารราบ มีการปรับลดชั้นยศของนายพลกองที่ 2 และ 3 จาก จำเอก เป็นพลทหารปีที่ 2 มีการใช้อัตรานี้ต่อมาจนกระทั่งมีการปรับปรุงอัตรากรมนาวิกโยธิน ในปี พ.ศ. 2532 จึงได้ปรับอัตรานายพลกองที่ 2 และ 3 กลับมาเป็นชั้นยศ จำเอก ดังเดิม รวมทั้งปรับอัตราผู้บังคับหมู่ปืนเล็กเป็นชั้นยศ พันจำเอก

ในปี พ.ศ. 2521 ได้จัดตั้งกองพันทหารราบที่ 9 ขึ้นที่ จังหวัดนราธิวาส อีก 1 กองพัน เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อ กรมผสมนาวิกโยธิน และได้ปรับปรุงอัตรากรมนาวิกโยธินครั้งใหญ่

วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2532 กองทัพเรืออนุมัติให้จัดตั้งกองพลนาวิกโยธินขึ้นโดยรวมหน่วยรบและหน่วยสนับสนุนการรบเข้าด้วยกัน โดยมีที่ตั้ง กองบังคับการกองพล อยู่ที่ค่ายเสมสาร และได้เปลี่ยนชื่อหน่วยจาก กรมนาวิกโยธิน มาเป็น หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ซึ่งอัตราการจัดเมื่อพ.ศ. 2532 ยังคงใช้มาจนถึงทุกวันนี้

ล่าสุด ในปี พ.ศ. 2555 หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ก็ได้รับการอนุมัติให้จัดตั้ง กรมทหารราบที่ 2 ขึ้น และได้เพิ่มกองพันทหารราบ อีก 3 กองพัน คือ กองพันทหารราบที่ 3,4,5 พร้อมกับอัตรากำลังต่าง ๆ ในระดับ กรม ด้วย ขึ้นตรงกับ กองพลนาวิกโยธิน โดยมีที่ตั้งหน่วยใหม่อยู่ที่ แหลมหางนาศ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

การจัดหน่วยและสายการบังคับบัญชา ประกอบด้วย 5 หน่วยหลัก ดังนี้

1. หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
2. กองพลนาวิกโยธิน
3. ศูนย์การฝึกหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
4. กรม รักษาความปลอดภัย หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
5. กองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด
หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ตั้งอยู่ที่ ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ประกอบด้วย 6 หน่วยขึ้นตรงดังนี้

1. กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
2. กองร้อยกองบัญชาการ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
3. กองพันสนับสนุนและบริการ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
4. กองร้อยปฏิบัติการด้านจิตวิทยา
5. หมวดคูริยางค์
6. กิจการพิเศษ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

กองพลนาวิกโยธิน ตั้งอยู่ที่ ตำบลช่องเสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี (ค่ายเสมสาร หรือค่ายพระมหาเจษฎาราชเจ้า) ประกอบด้วย 10 หน่วยขึ้นตรง ดังนี้

1. กองบัญชาการกองพลนาวิกโยธิน (ค่ายเสมสาร)
2. กรม ร. 1 พล. นย. รอ. (ค่ายเสมสาร) รับผิดชอบด้านจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

ประกอบด้วย

- ร้อย บก. กรม ร. 1 ฯ

- พัน ร.1 ฯ (ค่ายแสมสาร) สับเปลี่ยน บ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด

- พัน ร.2 ฯ รอ. (ค่ายตากสิน จังหวัดจันทบุรี)

- พัน ร.3 ฯ รอ. (ค่ายแสมสาร) สับเปลี่ยน บ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด

3. กรม ร. 2 พล นย. (ค่ายแสมสาร) ตั้งอยู่ที่ แหลมหางนาค อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
รับผิดชอบด้านชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย ประกอบด้วย

- ร้อย บก. กรม ร.2 ฯ

- พัน ร.4 ฯ (แหลมหางนาค อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่)

- พัน ร.5 ฯ (ตำบลท้ายเหมือง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา)

- พัน ร.6 ฯ (ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี/จังหวัดตราด)

4. กรม ร. 3 พล นย. (ค่ายแสมสาร) รับผิดชอบด้านชายฝั่ง จังหวัดระยอง และ 4 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

- ร้อย บก. กรม ร.3 ฯ

- พัน ร.7 ฯ (ค่ายพระมหาสุริยนาท จังหวัดระยอง)

- พัน ร.8 ฯ (ค่ายสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา)

- พัน ร.9 ฯ (ค่ายจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา)

5. กรมทหารปืนใหญ่ พล นย. ตั้งอยู่ที่ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย

- ร้อย บก. กรม ปืน ฯ

- พัน ปบค. ที่ 1 (อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี)

- พัน ปบค. ที่ 2 (ค่ายจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา)

- พัน ปบค. ที่ 3 (ทุ่งโปรง อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี)

- พัน ปบค. ที่ 4 (ทุ่งโปรง อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี)

- พัน ปตอ. ที่ 4 (ตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง)

6. กองพัน ลาดตะเวน พล นย. ตั้งอยู่ที่ ทุ่งโปรง อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี

ประกอบด้วย

- ร้อย บก.๑ – ตอนซ่อมฯ – มว.สุนัขทหาร

- ร้อย ลว.นบ.พล นย.

- ร้อย ลว.ยน.ที่ 1 (ร้อย วิ.150)

- ร้อย ลว.ยน.ที่ 2

7. กองพันทหารช่าง พล นย. ตั้งอยู่ที่ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย

- ร้อย บก.๑

- ร้อยช่างที่ 1

- ร้อยช่างที่ 2

- ร้อยช่างที่ 3

- ร้อยช่างที่ 4

8. กองพันทหารสื่อสาร พล นย. ตั้งอยู่ที่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย

- ร้อย บก.๑

- ร้อยวิทยุและศูนย์ข่าว

- ร้อยทางสาย

9. กองพันสะเทินน้ำสะเทินบก พล นย. ตั้งอยู่ที่ ตำบลช่องแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย

- ร้อย บก.๑ มว. ซ่อมฯ (AAV C=2 AAV R=1)

- ร้อย รนบ.ที่ 1 AAV P7 A1 (1 มว. มี 8 ลำ 1 กองร้อย มี 24 ลำ)

- ร้อย รนบ.ที่ 2 AAV P7 A1 (1 มว. มี 8 ลำ 1 กองร้อย มี 24 ลำ)

- ร้อย รนบ.ที่ 3 (1 มว. มี 8 ลำ 1 กองร้อย มี 24 ลำ)

10. กรม สนับสนุน พล นย. ตั้งอยู่ที่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย

- ร้อย บก. กรม สน.๑ นย.

- ร้อย สน.ยบ.๑

- ร้อย สล. และ บริการ๑

- พัน ชบร. กรม สน.พล นย.

- พัน ขนส่ง กรม สน นย.

- กองพัน พยาบาล กรม สน. พล นย.

ศูนย์การฝึกหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ตั้งอยู่ที่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรีประกอบด้วย

4 หน่วยขึ้นตรง ดังนี้

1. บก.ศฝ.นย.

2. โรงเรียนทหารนาวิกโยธิน ประกอบด้วย

- กองนักเรียนจ่านาวิกโยธิน

- กองนายทหารนักเรียน

- กองนักเรียนนายทหารประทวน (เลือดำ)

- กองวิทยาการ

- แผนกเตรียมการ

- แผนกวิชาอาวุธ และหลักยิง
- แผนกวิชา ยุทธวิธี
- แผนกวิชา การยุทธสะเทินน้ำ สะเทินบก
- แผนกวิชา ฝ่ายอำนวยการ
- แผนกวิชา รบพิเศษ
- แผนกวิชา พลศึกษา

3. กองสนับสนุน ศฝ.นย. ประกอบด้วย

- หมวดบริการ
- หมวดพลาธิการ
- หมวดขนส่ง
- หมวดสรรพาวุธ
- แผนกสื่อสาร
- แผนกเครื่องช่วยฝึก

4. กองการฝึกพลทหาร ศฝ.นย. ประกอบด้วย

- บก.กฝท.ศฝ.นย.
- กองพันฝึกที่ 1 มี บก.พัน 1 และ 6 กองร้อยฝึก
- กองพันฝึกที่ 2 มี บก.พัน 2 และ 6 กองร้อยฝึก

กรมรักษาความปลอดภัยหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ตั้งอยู่ที่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 9 หน่วยขึ้นตรง ดังนี้

1. บก.กรม รปก.นย. (ร้อย บก.ฯ ที่ 1 และ 2)
2. ร้อยป้องกัน (ฐานลอย) หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง(นรข.)

มี 5 ฐานลอย ได้แก่

- จังหวัดนครพนม
- จังหวัดอุบลราชธานี
- จังหวัดมุกดาหาร
- จังหวัดหนองคาย
- จังหวัดเชียงราย

3. กอง รปก.ฐท. กรุงเทพฯ มี ร้อย บก. และ 8 กองร้อย รปก.นย. (รร. นายเรือ 1 กองร้อย, ป้อมพระจุลฯ 1 กองร้อย, สพ.ทร.บางนา 2 กองร้อย, ท่าราช 4 กองร้อย)

4. กอง รปภ.ฐท.สส. มี ร้อย บก. และ 7 กองร้อย รปภ.นย. (ฐท.สส.,กร.,รร.ชมพลทหารเรือ)

5. กอง รปภ.กบร.ทร. มี ร้อย บก. และ 5 กองร้อย รปภ.นย.

6. กอง รปภ.สพ.ทร. (อำเภอสัตหีบ) มี ร้อย บก. และ 5 กองร้อย รปภ.นย.

7. กอง รปภ.ฐท. สงขลา (พัน ร. 8 ฯ) มี ร้อย บก. และ 2 กองร้อย รปภ.นย.

8. กอง รปภ.ฐท. พังงา (อำเภอท้ายเหมือง) มี ร้อย บก. และ 2 กองร้อย รปภ.นย.

กองบัญชาการป้องกันชายแดนจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ตั้งอยู่ที่ ค่ายตากสิน จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 12 หน่วยขึ้นตรง ดังนี้

1. ร้อย บก.กปช.จต. (ค่ายตากสิน)

2. ศูนย์พัฒนาชายแดน (ศพ.ชด.) ประกอบด้วย -ร้อย บก.๑ - ร้อยทหารช่าง - ร้อยพยาบาล - ร้อย สล. - กอง สนช.กจต.

3. กองการบินทหารเรือ (บก.บ.ทร. 3141) (อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี)

4. หน่วยปฏิบัติการเก็บกู้ทุ่นระเบิด (นปท.ทร.) (อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี)

5. ศูนย์ปฏิบัติการศึกษาและพัฒนาชายแดน (ศปศ. 61) (อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี)

6. ฉก.นย. จันทบุรี มี 1 กองพัน ร. ฉก.นย.จบ. (อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี)

7. ฉก.นย. ตราด มี 1 กองพัน ร. ฉก.นย.ตร. (บ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด)

8. ฉก.นย. 182 มี (บ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด) - พัน ป.กจต. (โป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี)

ร้อย ลว.กจต. (พญากำพูน จังหวัดตราด)

9. หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินภาคใต้ (ฉก.นย.ภต.) ค่ายจุฬารณย์ จังหวัดนครราชสีมา

10. ฉก.นย. 411

11. ฝตค.กจต.

12. หน่วยเฉพาะกิจทหารพรานนาวิกโยธิน (ฉก.ทพ.นย.) (ค่ายเทวาพิทักษ์ อำเภอโป่งน้ำ

ร้อน จังหวัดจันทบุรี)

- ร้อย บก. ๑

- ส่วนการฝึกทหารพรานนาวิกโยธิน

- ชค.ทพ.นย.ที่ 1 มี 7 กองร้อย (จังหวัดตราด)

- ชค.ทพ.นย.ที่ 2 มี 6 กองร้อย (จังหวัดจันทบุรี)

- ชค.ทพ.นย.ที่ 3 มี 7 กองร้อย (จังหวัดตราด)

- ชค.ทพ.นย.ที่ 4 มี 6 กองร้อย (จังหวัดจันทบุรี)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธินครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากร จะศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
2. เพศสภาพ จะศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่เป็นเพศชายเท่านั้น
3. ด้านเนื้อหา ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ทำการศึกษา จะศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ในสังกัดหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน จำนวน 7,439 นาย
2. จะใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ที่มีกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอน โดยจะใช้สูตรตารางของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 1089) กับข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามาเน่ กำหนดค่าความคลาดเคลื่อน .05 ดังนี้

สูตร
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

E = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ในกาวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้
มีค่าเท่ากับ 0.05

แทนค่า n =
$$\frac{7,439}{1 + [7,439 \times (0.05)^2]}$$

= 371.95 นาย

ดังนั้นขนาดตัวอย่างจึงเท่ากับ 372 นาย

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาวิจัยสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของข้าราชการทหารนาวิกโยธินเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของเบสท์

(วิเศษ แก้วกระชาย, 2550, หน้า 94) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยวิจัยให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีต่อ
เรื่องการเมือง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. นำประเด็นที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง
2. นำประเด็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน กลับมาปรับปรุงและแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ
3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งได้แก่
 - ผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างของหน่วยงาน คือ น.อ.โกเมศ เอี่ยมสะอาด ผู้อำนวยการกองกำลังพล หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
 - ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครองไทย คือ อาจารย์ ดร.วิเชียร ต้นศิริกงกล อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ คือ อาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try out) กับกลุ่มอื่นซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า 0.96
5. จัดพิมพ์ประเด็นที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

1. ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ในช่วง ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึงวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2556
2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้ศึกษาวิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ถ้ากรณีแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ครบถ้วน ผู้ศึกษาวิจัยต้องแจ้งผู้ตอบแบบสอบถามให้ทราบและแก้ไขทันที
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้ มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนด้วยกันและดำเนินการจัดทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนคือ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้ศึกษาวิจัยทำการลงรหัส แล้วนำข้อมูลมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คือนำข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย สรุปผลการศึกษาและได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบแบบสอบถามดังนี้ (วิเศษ แก้วกระจาย, 2550, หน้า 94)

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

แล้วการหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยดังนี้ (วิเศษ แก้วกระจาย, 2550, หน้า 94)

4.21 - 5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
2.61 - 3.40	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.80	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน โดยการหาค่าความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปและตัวแปรอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าสถิติ เช่น การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

3. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ
ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตาม อายุ ชั้นยศ การศึกษา และรายได้ต่อเดือน (มากกว่าสองตัว
แปร) โดยใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) หรือ F-test หากมี
ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ศึกษาวิจัยจะทดสอบเปรียบเทียบความ
แตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ แอล เอส ดี (Leas Significant Difference: LSD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัย ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและขอเสนอรายละเอียดต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

n	=	แทนขนาดกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	=	ค่าเฉลี่ย
t	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution
F	=	ค่าการแจกแจงที่พิจารณา F -distribution
SD	=	แทนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง
P	=	ค่าความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
$*$	=	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยขอแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 4 ด้าน ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ได้แก่ อายุ ชั้นยศ การศึกษารายได้ต่อเดือน และช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยนำเสนอในรูปแบบของจำนวนและร้อยละ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 29 ปี	141	37.90
30 - 39 ปี	120	32.26
40 - 49 ปี	59	15.86
50 - 60 ปี	52	13.98
รวม	372	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.90 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.26 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.86 และมีอายุระหว่าง 50-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นยศ

ชั้นยศ	จำนวน	ร้อยละ
จ.ต. - จ.อ.	200	53.76
พ.จ.ต. - พ.จ.อ.	66	17.74
ร.ต. - น.ท.	77	20.70
น.อ. - ขึ้นไป	29	7.80
รวม	372	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม มีชั้นยศ ระหว่าง จ.ต. - จ.อ. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.76 รองลงมาคือ มีชั้นยศ ระหว่าง ร.ต. - น.ท. คิดเป็นร้อยละ 20.70 รองลงมาคือ มีชั้นยศ ระหว่าง พ.จ.ต. - พ.จ.อ. คิดเป็นร้อยละ 17.74 และมีชั้นยศ ระหว่าง น.อ. - ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ม.3 - ม.6	192	51.61
อนุปริญญา/ ปวส.	80	21.51
ปริญญาตรี	72	19.35
ปริญญาโท/ สูงกว่า	28	7.53
รวม	372	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม มีระดับการศึกษา ม.3 - ม.6 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.61 รองลงมาคือ ระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 21.51 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.35 และระดับปริญญาโท/ สูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 7.53 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

รายได้/เดือน	จำนวน	ร้อยละ
8,000 - 16,999 บาท	163	43.82
17,000 - 25,999 บาท	145	38.98
26,000 - 34,999 บาท	41	11.02
35,000 บาท ขึ้นไป	23	6.18
รวม	372	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม มีรายได้อยู่ระหว่าง 8,000 – 16,999 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.82 รองลงมาคือ มีรายได้ระหว่าง 17,000 – 25,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.98 รองลงมาคือ มีรายได้อยู่ระหว่าง 26,000 - 34,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.02 และมีรายได้มากกว่า 35,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
ทางการเมือง

ช่องทางการรับรู้	จำนวน	ร้อยละ
ทางวิทยุ	3	0.81
ทางโทรทัศน์	287	77.15
ทางหนังสือพิมพ์รายวัน	55	14.78
ทางอินเทอร์เน็ต	27	7.26
รวม	372	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม มีช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทางโทรทัศน์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.15 รองลงมาคือทางหนังสือพิมพ์รายวัน คิดเป็นร้อยละ 14.78 รองลงมาคือ ทางอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 7.26 และทางวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 0.81 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธินใน 5 ด้าน เป็นรายข้อทั้ง 19 ข้อ โดยนำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธินทหารนาวิกโยธิน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	SD	ระดับ	อันดับ
การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง				
1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)	3.66	.847	มาก	2
2. สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	3.37	.900	ปานกลาง	3
3. นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.)	3.17	.969	ปานกลาง	6
4. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.)	3.15	.979	ปานกลาง	7

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
การใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐ				
5. การเข้าร่วมลงชื่อใช้สิทธิเรียกร้องทางการเมืองต่างๆ	1.68	1.011	น้อยที่สุด	15
6. การเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องกับองค์กรต่างๆ	1.59	.843	น้อยที่สุด	17
การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง				
7. การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง กับภาครัฐ	1.63	.818	น้อยที่สุด	16
8. การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมืองกับองค์กรอิสระ	1.75	.843	น้อยที่สุด	14
การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง				
9. ร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับภาครัฐ	1.80	.819	น้อยที่สุด	13
10. ร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับองค์กรอิสระ	1.95	.888	น้อย	11
การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านอื่นๆ				
11. การร่วมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.29	.967	ปานกลาง	5
12. การฟังปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	2.41	1.133	น้อย	10
13. การเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง/นับคะแนน	2.70	1.115	ปานกลาง	8
14. การหาเสียงช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง	2.52	1.216	น้อย	9
15. การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	1.38	.850	น้อยที่สุด	18
16. การสนับสนุนเงินทุนให้กับพรรคการเมือง	1.28	.726	น้อยที่สุด	19
17. การเข้าร่วมทำงานด้านการเมืองกับรัฐบาล	1.81	1.033	น้อย	12
18. การสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเรื่องการเมือง	3.34	1.385	ปานกลาง	4
19. การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง	3.73	1.183	มาก	1
รวม	2.43	.698	น้อย	

จากตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.43 (SD = .698) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ 5 ลำดับแรกพบว่า ลำดับที่ 1 การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง อยู่ที่ระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.73 (SD = 1.183) ลำดับที่ 2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) อยู่ที่ระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.66 (SD = .847) ลำดับที่ 3 สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) อยู่ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.37 (SD = .900) ลำดับที่ 4 การสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเรื่องการเมือง อยู่ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.34 (SD = 1.385) ลำดับที่ 5 การร่วมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

อยู่ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.29 (SD = .967) และ 3 ลำดับท้ายสุด พบว่า ลำดับที่ 17 การเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องกับองค์กรต่าง ๆ อยู่ที่ระดับน้อยที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.59 (SD = .843) ลำดับที่ 18 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่ที่ระดับน้อยที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.38 (SD = .850) ลำดับที่ 19 การสนับสนุนเงินทุนให้กับพรรคการเมือง อยู่ที่ระดับน้อยที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.28 (SD = .726)

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1. การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2. การใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐ 3. การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง 4. การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านอื่น ๆ โดยนำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ด้านการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	SD	ระดับ	อันดับ
การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง				
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)	3.66	.847	มาก	1
สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	3.37	.900	ปานกลาง	2
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.)	3.17	.969	ปานกลาง	3
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.)	3.15	.979	ปานกลาง	4

จากตารางที่ 8 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 รองลงมาคือ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.37 การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.17 และลำดับสุดท้ายได้แก่ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.15

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ
ทหารนาวิกโยธิน ด้านการใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	SD	ระดับ	อันดับ
การใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐ				
การเข้าร่วมลงชื่อใช้สิทธิเรียกร้องทางการเมืองต่าง ๆ	1.68	1.011	น้อยที่สุด	1
การเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องกับองค์กรต่าง ๆ	1.59	.843	น้อยที่สุด	2

จากตารางที่ 9 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานรัฐในเรื่องการเข้าร่วมลงชื่อใช้สิทธิเรียกร้องทางการเมืองต่าง ๆ เป็นลำดับ 1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.68 รองลงมาคือ การเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องกับองค์กรต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.59

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ด้านการเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	SD	ระดับ	อันดับ
การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง				
การเข้าร่วมงานเสนาทางการเมืองกับภาครัฐ	1.63	.818	น้อยที่สุด	2
การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมืองกับองค์กรอิสระ	1.75	.843	น้อยที่สุด	1

จากตารางที่ 10 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมืองกับองค์กรอิสระ เป็นลำดับ 1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.75 รองลงมาคือ การร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับภาครัฐ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.63

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ
ทหารนาวิกโยธิน ด้านการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	SD	ระดับ	อันดับ
การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง				
การร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับภาครัฐ	1.80	.819	น้อยที่สุด	2
การร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับองค์กรอิสระ	1.95	.888	น้อย	1

จากตารางที่ 11 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินมีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับองค์กรอิสระ เป็นลำดับ 1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.95 รองลงมาคือ การร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับภาครัฐ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.80

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ
ทหารนาวิกโยธิน ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองในด้านอื่น ๆ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	SD	ระดับ	อันดับ
การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองในด้านอื่น ๆ				
การร่วมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.29	.967	ปานกลาง	3
การฟังปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	2.41	1.133	น้อย	6
การเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง/นับคะแนน	2.70	1.115	ปานกลาง	4
การหาเสียงช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง	2.52	1.216	น้อย	5
การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	1.38	.850	น้อยที่สุด	8
การสนับสนุนเงินทุนให้กับพรรคการเมือง	1.28	.726	น้อยที่สุด	9
การเข้าร่วมทำงานด้านการเมืองกับรัฐบาล	1.81	1.033	น้อย	7
การสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเรื่องการเมือง	3.34	1.385	ปานกลาง	2
การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง	3.73	1.183	มาก	1

จากตารางที่ 12 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองในด้านอื่น ๆ เรื่องการติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 รองลงมาคือ การสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเรื่องการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34 การร่วมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29 การเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง/นับคะแนน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.70 การหาเสียงช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.52 การฟังปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.41 การเข้าร่วมทำงานด้านการเมืองกับรัฐบาล อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.81 การสนับสนุนเงินทุนให้กับพรรคการเมือง อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.38 และลำดับสุดท้าย ได้แก่ การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.28

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	92.957	3	30.986	44.948	.000
ภายในกลุ่ม	253.688	368	.689		
รวม	346.645	371			

*P < .05

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการที่มีช่วงอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Post Hoc) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการ
ทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย	20 - 29 ปี	30 - 39 ปี	40 - 49 ปี	50 - 60 ปี
	\bar{X}	2.73	3.37	4.10	3.71
20 - 29 ปี	2.73		-0.636*	-1.371*	-0.981*
30 - 39 ปี	3.37			-0.735*	-0.345*
40 - 49 ปี	4.10				0.390*
50 - 60 ปี	3.71				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีช่วงอายุ ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ ดังต่อไปนี้

1.ระหว่างอายุ 20 - 29 ปี กับ อายุ 30 - 39 ปี หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุ ระหว่าง 30 - 39 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุระหว่าง 20 - 29 ปี

2.ระหว่างอายุ 20 - 29 ปี กับ อายุ 40 - 49 ปี หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุ ระหว่าง 40 - 49 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุระหว่าง 20 - 29 ปี

3.ระหว่างอายุ 20 - 29 ปี กับ อายุ 50 - 60 ปี หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุ ระหว่าง 50 - 60 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุระหว่าง 20 - 29 ปี

4.ระหว่างอายุ 30 - 39 ปี กับ อายุ 40 - 49 ปี หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุ ระหว่าง 40 - 49 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี

5.ระหว่างอายุ 30 - 39 ปี กับ อายุ 50 - 60 ปี หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุ ระหว่าง 50 - 60 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี

6.ระหว่างอายุ 40 - 49 ปี กับ อายุ 50 - 60 ปี หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุ ระหว่าง 40 - 49 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ทหารนาวิกโยธิน ที่มีอายุระหว่าง 50 - 60 ปี

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามชั้นยศ

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	161.921	3	53.974	36.132	.000
ภายในกลุ่ม	549.721	368	1.494		
รวม	711.642	371			

*P < .05

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามชั้นยศ พบว่า ข้าราชการที่มีชั้นยศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Post Hoc) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามชั้นยศ

ชั้นยศ	ค่าเฉลี่ย	จ.ต. - จ.อ.	พ.จ.ต. - พ.จ.อ.	ร.ต. - น.ท.	น.อ.ขึ้นไป
	\bar{X}				
		2.86	3.30	4.01	5.00
จ.ต. - จ.อ.	2.86		-.448*	-1.158*	-2.145*
พ.จ.ต. - พ.จ.อ.	3.30			-.710*	-1.697*
ร.ต. - น.ท.	4.01				-.987*
น.อ. ขึ้นไป	5.00				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามชั้นยศ พบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีชั้นยศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ ดังต่อไปนี้

1.ระหว่าง จ.ต. - จ.อ. กับ พ.จ.ต. - พ.จ.อ. หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีชั้นยศ พ.จ.ต. - พ.จ.อ. จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีชั้นยศ จ.ต. - จ.อ.

2.ระหว่าง จ.ต. - จ.อ. กับ ร.ต. - น.ท. หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีชั้นยศ ร.ต. - น.ท. จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีชั้นยศ จ.ต. - จ.อ.

3.ระหว่าง จ.ต. - จ.อ. กับ น.อ.ขึ้นไป หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีชั้นยศ น.อ.ขึ้นไป จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีชั้นยศ จ.ต. - จ.อ.

4.ระหว่าง พ.จ.ต. - พ.จ.อ. กับ ร.ต. - น.ท. หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีชั้นยศ ร.ต. - น.ท. จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีชั้นยศ พ.จ.ต. - พ.จ.อ.

5.ระหว่าง พ.จ.ต. - พ.จ.อ. กับ น.อ.ขึ้นไป หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีชั้นยศ น.อ.ขึ้นไป จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีชั้นยศ พ.จ.ต. - พ.จ.อ.

6.ระหว่าง ร.ต. - น.ท. กับ น.อ.ขึ้นไป หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีชั้นยศ น.อ.ขึ้นไป จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีชั้นยศ ร.ต. - น.ท.

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	114.436	3	38.145	60.452	.000
ภายในกลุ่ม	232.209	368	.631		
รวม	346.645	371			

*P < .05

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Post Hoc) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย — X	ม.3 - ม.6	อนุปริญญา/ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ สูงกว่า
		2.89	3.33	3.69	4.89
ม.3-ม.6	2.89		-0.434*	-0.804*	-2.002*
อนุปริญญา/ปวส.	3.33			-0.369*	-1.568*
ปริญญาตรี	3.69				-1.198*
ปริญญาโท/สูงกว่า	4.89				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ ดังต่อไปนี้

1. ระหว่าง ม.3 - ม.6 กับ อนุปริญญา/ปวส. หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับการศึกษา อนุปริญญา/ปวส. จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับการศึกษา ม.3 - ม.6
2. ระหว่าง ม.3 - ม.6 กับ ปริญญาตรี หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีระดับการศึกษา ม.3 - ม.6

3.ระหว่าง ม.3 - ม.6 กับ ปริญญาโท/สูงกว่า หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับการศึกษา ปริญญาโท/สูงกว่า จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีระดับการศึกษา ม.3 - ม.6

4.ระหว่าง อนุปริญญา/ปวส. กับ ปริญญาตรี หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส.

5.ระหว่าง อนุปริญญา/ปวส. กับ ปริญญาโท/สูงกว่า หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับการศึกษา ปริญญาโท/สูงกว่า จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส.

6.ระหว่าง ปริญญาตรี กับ ปริญญาโท/สูงกว่า หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับการศึกษา ปริญญาโท/สูงกว่า จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	94.475	3	31.492	45.957	.000
ภายในกลุ่ม	252.170	368	.685		
รวม	346.645	371			

*P < .05

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ข้าราชการที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Post Hoc) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายกลุ่มของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการ
ทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย — x	8,000 - 16,999	17,000 - 25,999	26,000 - 34,999	35,000ขึ้นไป
		2.93	3.31	3.68	5.00
8,000 - 16,999	2.93		-.378*	-.750*	-2.067*
17,000 - 25,999	3.31			-.373*	-1.690*
26,000 - 34,999	3.68				-1.317*
35,000 ขึ้นไป	5.00				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายกลุ่ม ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มี รายได้ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 6 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. ระหว่าง 8,000 - 16,999 บาท กับ 17,000 - 25,999 บาท หมายความว่า ข้าราชการทหาร นาวิกโยธินที่มีรายได้ต่อเดือน 17,000 - 25,999 บาท จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน ที่มีรายได้ต่อเดือน 8,000 - 16,999 บาท

2. ระหว่าง 8,000 - 16,999 บาท กับ 26,000 - 34,999 บาท หมายความว่า ข้าราชการทหาร นาวิกโยธินที่มีรายได้ต่อเดือน 26,000 - 34,999 บาท จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน ที่มีรายได้ต่อเดือน 8,000 - 16,999 บาท

3. ระหว่าง 8,000 - 16,999 บาท กับ 35,000 บาทขึ้นไป หมายความว่า ข้าราชการทหาร นาวิกโยธินที่มีรายได้ต่อเดือน 35,000 บาทขึ้นไป จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการ ทหารนาวิกโยธิน ที่มีรายได้ต่อเดือน 8,000 - 16,999 บาท

4. ระหว่าง 17,000 - 25,999 บาท กับ 26,000 - 34,999 บาท หมายความว่า ข้าราชการ ทหารนาวิกโยธินที่มีรายได้ต่อเดือน 26,000 - 34,999 บาท จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีรายได้ต่อเดือน 17,000 - 25,999 บาท

5. ระหว่าง 17,000 - 25,999 บาท กับ 35,000 บาทขึ้นไป หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีรายได้ต่อเดือน 35,000 บาทขึ้นไป จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีรายได้ต่อเดือน 17,000 - 25,999 บาท

6. ระหว่าง 26,000 - 34,999 บาท กับ 35,000 บาทขึ้นไป หมายความว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีรายได้ต่อเดือน 35,000 บาทขึ้นไป จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ที่มีรายได้ต่อเดือน 26,000 - 34,999 บาท

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามช่องทางรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.659	3	1.220	.980	.402
ภายในกลุ่ม	457.814	368	1.244		
รวม	461.473	371			

*P < .05

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามช่องทางรับรู้ข่าวสาร พบว่า ข้าราชการที่มีช่องทางรับรู้ข่าวสารต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 22 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มี อายุ ชั้นยศ การศึกษา และรายได้ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองใน 4 ด้านหลัก ที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
2. ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่ได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 4 ด้านหลัก ที่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้าราชการทหารนาวิกโยธินส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 29 ปี มากที่สุด โดยมี ชั้นยศ จ่าตรี - จ่าเอก มีการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 - 6 มีรายได้อยู่ระหว่าง 8,000 - 16,999 บาท และมีช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากทางโทรทัศน์มากที่สุด
2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน พบว่าข้าราชการทหารนาวิกโยธิน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ในด้านการติดตามข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก รองลงมาคือ การการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สส.) อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก, การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง, การสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเรื่องการเมือง อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง การร่วมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.) อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง, การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.) อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง, การเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง/นับคะแนน อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง, การหาเสียงช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย, การฟังปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย, การร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับองค์กรอิสระ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย, การเข้าร่วมงานด้านการเมืองกับรัฐบาล อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย การร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับภาครัฐ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด, การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมืองกับองค์กรอิสระ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด, การเข้าร่วมลงชื่อใช้สิทธิเรียกร้องทางการเมืองต่าง ๆ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด, การเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมือง กับภาครัฐ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด, การเข้าร่วม

ชุมชนเรียกร้องกับองค์กรต่าง ๆ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด, การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด, และลำดับสุดท้าย ได้แก่ การสนับสนุนเงินทุนให้กับพรรคการเมืองอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ข้าราชการที่มีอายุ ชั้นยศ การศึกษา รายได้ และช่องทาง การรับรู้ข่าวสารต่างกันแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปได้ ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีช่วงอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ ได้แก่ อายุ 20 - 29 ปี กับ 30 - 39 ปี อายุ 20 - 29 ปี กับ 40 - 49 ปี อายุ 20 - 29 ปี กับ 50 - 60 ปี อายุ 30 - 39 ปี กับ 40 - 49 ปี อายุ 30 - 39 ปี กับ 50 - 60 ปี และ อายุ 40 - 49 ปี กับ 50 - 60 ปี

3.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามชั้นยศ พบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีชั้นยศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ ได้แก่ จ.ต. - จ.อ. กับ พ.จ.ต.-พ.จ.อ., จ.ต. - จ.อ. กับ ร.ต. - น.ท., จ.ต. - จ.อ. กับ น.อ.ขึ้นไป พ.จ.ต. - พ.จ.อ. กับ ร.ต. - น.ท., พ.จ.ต. - พ.จ.อ. กับ น.อ.ขึ้นไป และ ร.ต. - น.ท. กับ น.อ.ขึ้นไป

3.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ ได้แก่ ม.3 - ม.6 กับ อนุปริญญา/ปวส., ม.3 - ม.6 กับ ปริญญาตรี ม.3 - ม.6 กับ ปริญญาโท/สูงกว่า อนุปริญญา/ปวส. กับ ปริญญาตรี อนุปริญญา/ปวส. กับ ปริญญาโท/สูงกว่า และ ปริญญาตรี กับ ปริญญาโท/สูงกว่า

3.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินที่มีรายได้ ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ ได้แก่ 8,000 – 16,999 บาท กับ 17,000 – 25,999 บาท 8,000 - 16,999 บาท กับ 26,000 – 34,999 บาท 8,000 – 16,999 บาท กับ 35,000 บาท ขึ้นไป 17,000 – 25,999 บาท กับ 26,000 – 34,999 บาท 17,000 – 25,999 บาท กับ 35,000 บาท ขึ้นไป และ 26,000 – 34,999 บาท กับ 35,000 บาท ขึ้นไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธินสามารถนำมาอภิปรายร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ด้านการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งพบว่าข้าราชการทหารนาวิกโยธินส่วนใหญ่สนใจไปเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มากกว่าไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.) และสมาชิกกองกิจการบริหารส่วนตำบล/เทศบาล (อบต./ทต.) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก กรอบคำ (2548) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กรณีศึกษานายทหารนักเรียนเสนาธิการทหารเรือรุ่นที่ 65 พบว่านายทหารนักเรียนเสนาธิการทหารเรือรุ่นที่ 65 มีส่วนร่วมในทางการเมืองมากที่สุดคือ การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

ด้านการใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐพบว่าข้าราชการทหารนาวิกโยธินส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการลงชื่อใช้สิทธิเรียกร้องทางการเมืองต่างๆ และเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องกับองค์กรต่างๆ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้ออารี เศรษฐวานิช (2453) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมด้านการเลือกตั้ง ด้านการ แสดงความคิดเห็น และด้านการชุมนุม อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง

ด้านการเข้าร่วมงานเสวนาทางการเมืองพบว่า ข้าราชการทหารนาวิกโยธินส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเสวนาทางการเมือง อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พ.ท. นันทวุฒิ บุญสิทธิ (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกลุ่มตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือมีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในระดับปานกลางและมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่ำ

ด้านการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองพบว่าข้าราชการทหารนาวิกโยธินส่วนใหญ่ ร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับภาครัฐและองค์กรอิสระ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา ยศคำลือ (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองการศึกษานักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการศึกษาวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ด้านการแสดงความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองในด้านอื่น ๆ พบว่าข้าราชการทหารนาวิกโยธินส่วนใหญ่ร่วมรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง รองลงมา คือ การเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง/นับคะแนน, การหาเสียงช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง, การฟังปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการเข้าร่วมทำงานด้านการเมืองกับรัฐบาล อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย และที่ระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุดได้แก่ การสนับสนุนเงินทุนให้กับพรรคการเมือง และการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน 44 ชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งได้แก่ ด้านการชุมนุมทางการเมือง และการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมือง และกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้าราชการทหารนาวิกโยธิน เป็นทหารในสังกัดกองทัพเรือ ที่ขึ้นตรงกับกระทรวงกลาโหม และต้องปฏิบัติตัวเช่นเดียวกับข้าราชการทหารหน่วยอื่น ๆ ที่ต้องอยู่ภายใต้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประเพณีปฏิบัติของทหาร ประกอบกับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีอยู่ค่อนข้างจะซับซ้อน ในด้านการปฏิบัติ ทำให้ข้าราชการทหารนาวิกโยธินไม่ค่อยกล้าที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองด้านต่าง ๆ เท่าใดนัก เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นการกระทำที่ ผิดกฎ ระเบียบ ของกองทัพ และอาจถูกมองว่าไม่มีความเป็นกลางทางการเมืองในเรื่องการวางตัวทางการเมือง

หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินจึงควรที่จะจัดให้มีกิจกรรมหรือการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจให้กับข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ให้มากกว่าที่เป็นอยู่เกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองของไทย ว่าสามารถกระทำได้มาก น้อย เพียงใด อย่างไร เพื่อให้ข้าราชการทหารนาวิกโยธินได้เข้าใจและปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีผลทำให้ข้าราชการทหารนาวิกโยธินเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองน้อย
2. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

บรรณานุกรม

- กิตติ ปทุมแก้ว. (2529). ความสำนึกทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นใน
รูปแบบเทศบาล ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ:
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย.
- กัลยา ยศคำลือ. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษากรณีนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เกรียงศักดิ์ โชติจรุงเกียรติ์ และคณะ. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. อุดรธานี: วิทยาลัย
สันตพล.
- โกวิท พวงงาม. (2544). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต.
กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จักรพันธ์ ใจงาม. (2547). รูปแบบการสื่อสารเพื่อการดำเนินงานภายในสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ. รายงาน โครงการเฉพาะบุคคลวารสารศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาการสื่อสารภาครัฐและเอกชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลทิพย์ อัสวกาญจน์. (2546). การสื่อสารของผู้บังคับบัญชาเพื่อสร้างการยอมรับจาก
ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีอาวุโสมากกว่าในองค์กรไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาพาณิชยศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2550). 1 ทศวรรษทหารกับการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: เอกสารวิชาการ
โครงการตลาดวิชาการ มหาวิทยาลัยชาวบ้าน.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2517). ความคิดอิสระ : รวบรวมบทความทางการเมืองระหว่างปี 2511 - 2516.
กรุงเทพฯ: พินิจ
- _____. (2535). รัฐ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษา - การปฏิรูปการเมือง.
กรุงเทพฯ: วัชรารัฐวิทยาลัย.
- ณรงค์ ลินสวัสดิ์. (2539). การเมืองไทย: การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: วัชรินทร์การพิมพ์.

- คาริกา จารุวัฒนกิจ. (2539). ปัจจัยการสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานกลุ่มบริษัทมินิแบ (ประเทศไทย). วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตรพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดช อิงคสิทธิ์. (2542). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายและการวางแผนสังคม, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ทรงพล คู่มทอง. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลศรีราชา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). ธรรมนูญแห่งชาติ ยุทธศาสตร์สู่หายนะประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- นพดล จริยะกุล. (2542). การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นริศ ขำนุรักษ์. (2538). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นุกูล วัฒนกร. (2542). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ์, พ.ท. (2548). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บรรเจิด อนุเวช. (2543). การมีส่วนร่วม และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2551). ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย. ดุษฎีนิพนธ์

ปรัชญาดุขฎิบัณชิต, สาขาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญอริ ยีหมะ. (2550). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

ประเวศ ะสี. (2542). *ยุทธศาสตร์ชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนเพื่อสังคมธนาคารออมสิน

ปริญญ เกตุนุติ. (2546). *ความคาดหวังและการสื่อสารระหว่างข้าราชการทุนรัฐบาลไทย*

ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานในยุคปฏิรูประบบราชการ. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหา
บัณชิต, สาขาวารทวิทยา, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปลัสสร ภาภูตานนท์ ฒ มหาสารคาม. (2545). *การสื่อสารในกระบวนการตัดสินใจของทีมงานบริหาร*

ในองค์กรร่วมทุนระหว่างประเทศไทย - อเมริกันในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศ
ศาสตรมหาบัณชิต, สาขาวารทวิทยา, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรัชญา ศรีภา. (2540). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหาร*

ส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณชิต, สาขาศิลปศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์,

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิทยา แสงรุ่ง. (2554). *การเปิดรับข่าวสารความรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน*

จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณชิต, สาขานิเทศศาสตร์,

คณะนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เพชรวาปี พันธุ์เพ็ง. (2538). *ทัศนคติของประชาชนกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อ*

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะ

กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคกลาง 8 จังหวัด. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร

มหาบัณชิต, สาขารัฐศาสตร์, สถาบันบัณชิตพัฒนบริหารศาสตร.

แพทยา แก้วพวง. (2533). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านใน*

การบริหารการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอไชโย จังหวัด อ่างทอง.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณชิต, สาขาการพัฒนาสังคม, บัณชิตวิทยาลัย,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภูสิทธิ์ ขันติกุล. (2548). *ทัศนะทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย*

ของประชาชน 44 ชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ*

พิบูลสงคราม, 7 (13), 22.

มณิรัตน์ ลืมสืบเชื้อ. (2521). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกรรมการ*

พัฒนาหมู่บ้าน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพัฒนาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- มยุรี ถนอมสุข. (2554). รายงานการศึกษาวิจัยการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- มารยาท ปานุราช. (2539). ความพึงพอใจในการสื่อสารและการปฏิบัติงานของพนักงานการประปา นครหลวง. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตรพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวลักษณ์ สะอาดโณม. (2533). การมีส่วนร่วมของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง และอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกริก.
- รังสิวุฒิ ชำนาญงาม และคณะ. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ในเอกสารการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 23 (หน้า 1011 – 1014). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- วิทยา บุญยะเวชชีวิน. (2543). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิศรา รัตนสมัย. (2543). การรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสื่อสารมวลชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิเชียร ต้นศิริคงคล และ รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2555). สภาพความเป็นพลเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ศึกษามิติการมีส่วนร่วมทางการเมือง. ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เวทิต ทองจันทร์. (2546). การบริหารการสื่อสารเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษากับการยอมรับระบบของบุคลากรมหาวิทยาลัยสยาม. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตรพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมเกียรติ ศรีสุวรรณเดมิ. (2544). การเปิดรับสื่อกับขวัญและกำลังใจของพนักงานธนาคาร
ไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) หลังการควบรวมกิจการ. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหา
บัณฑิต, สาขานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ กนกหงษ์. (2536). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
รัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมนึก กรอบคำ. (2548). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร : กรณีศึกษานายทหารนักเรียน
เสนารักษาทหารเรือรุ่นที่ 65. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สรายุทธ วงษ์แสงทอง. (2543). ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานด้านการพัฒนาของประธาน
กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ พานทอง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- สามารถ ก้อนจันทร์. (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะ
กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลขามใหญ่จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุจิต บุญบงการ. (2537). การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทาง
การเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2536, 14 พฤษภาคม). ทหารกับการแทรกแซงการเมือง : บทสำรวจปัจจัยและ
เงื่อนไขของสถาบันกองทัพ. มติชนสุดสัปดาห์, หน้า 8.
- สุรปริษา ลาภบุญเรือง. (2530). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี
อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเชษฐ มีไมตรีจิตต์. (2540). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจ
หน้าที่ของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- เสถียร เขยประทับ. (2528). การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.

เสนห์ นนทะโชติ. (2524). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อำเภอเลิงสา จังหวัด นครราชสีมา.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อักษร ทองพลอย และคณะ. (2554). รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี: กรณีเลือกตั้ง
ซ่อม พ.ศ. 2554. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

อัญชุลี วงษ์บุญงาม และ คารณี ธีชญุศิริ. (2554). การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้และ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขต
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

อิสริยา อนุมาสมธธา. (2542). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนา
สังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุรธา กาญจนวิทย์. (2546). การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของบริษัท ปตท.
จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวาริชวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา. (2551). คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย เล่ม 2. กรุงเทพฯ: วิ. พรินท์
(1991).

เอื้ออารี เศรษฐวานิช. (2553). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย, 3 (3), 16.

Agenti, P. (1998). *Corporate communication*. Boston: Irwin/McGraw-Hill.

Colin, C. (1978). *Human communication: A review, a survey and a criticism*. New York: Holt,
Rinehart & Winston.

De Fleur, M. L. (1970). *Theories of mass communication*. New York: David McKay.

Eulau, H. (1963). *The behavioral persuasion in politics*. New York: Random House.

Gotoh, R. (2001). Human resource arrangement in an age of flexibility: Rethinking of the
employment relations system in Japan. *Information and Society*, 7 (3), 71-88.

Klapper, J. T. (1963). *The effect of mass communication*. Glencoe, IL: The Free Press.

Lane, D. (2004). *CIO Wisdom: best practices from Silicon Valley's leading IT Experts*.

New Jersey: Prentice-Hall.

- Mohamed, R. (2004). Communication planning in extension organization. *Journal of Development Communication*, 8 (2), 83-87.
- Pennock, R. J., & Smith, D. G. (1964). *Political Science*. New York: McMillan.
- Rogers, E. M., & Svenning, L. (1969). *Modernization among peasants: The impact of communication*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Schramm, W. (1973). How communication work's. In D. C. Mortensen (Ed.). *Basic reading in communication theory* (pp. 28 - 36). New York: Harper and Row.
- Seebungkerd, P. (2004). The effect of leadership profile of managers on work environment and business performance. *Sasin Journal of Management*, 10 (5), 64-83.
- Sumer, M. (1998). *The impact of electronic mail on managerial and organizational communications*. from ACM 0-89791-261-6/88/003/0096.
- Tourish, D., & Robson, P. (2003). Critical upward feedback in organizations: Processes, problems and implications for communication management. *Journal of Communication Management*, 8 (2), 150-67.
- Williams, T., & Williams, R. (2004). *Diagnosing organizational health*. New York: Praeger.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารนาวิกโยธิน ผลที่ได้จะนำมาศึกษาในทางวิชาการเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ออกแบบสอบถามจึงขอขอบคุณในการสละเวลาตอบแบบสอบถามครั้งนี้มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ให้ท่านเลือกทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างที่ต้องการเพียงช่องเดียวเท่านั้น

1. อายุ

- | | | | |
|--------------------------|------------|--------------------------|------------|
| <input type="checkbox"/> | 20 - 29 ปี | <input type="checkbox"/> | 30 - 39 ปี |
| <input type="checkbox"/> | 40 - 49 ปี | <input type="checkbox"/> | 50 - 60 ปี |

2. ชั้นยศ

- | | | | |
|--------------------------|-------------|--------------------------|-----------------|
| <input type="checkbox"/> | จ.ต. - จ.อ. | <input type="checkbox"/> | พ.จ.ต. - พ.จ.อ. |
| <input type="checkbox"/> | ร.ต. - น.ท. | <input type="checkbox"/> | น.อ. - ขึ้นไป |

3. การศึกษา

- | | | | |
|--------------------------|-----------|--------------------------|------------------|
| <input type="checkbox"/> | ม.3 - ม.6 | <input type="checkbox"/> | อนุปริญญา/ปวส. |
| <input type="checkbox"/> | ปริญญาตรี | <input type="checkbox"/> | ปริญญาโท/สูงกว่า |

4. รายได้/เดือน

- | | | | |
|--------------------------|---------------------|--------------------------|---------------------|
| <input type="checkbox"/> | 8,000 - 16,999 บาท | <input type="checkbox"/> | 17,000 - 25,999 บาท |
| <input type="checkbox"/> | 26,000 - 34,999 บาท | <input type="checkbox"/> | 35,000 - ขึ้นไป บาท |

5. ช่องทางในการที่ได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด

- | | | | |
|--------------------------|-----------------------|--------------------------|-----------------|
| <input type="checkbox"/> | ทางวิทยุ | <input type="checkbox"/> | ทางโทรทัศน์ |
| <input type="checkbox"/> | ทางหนังสือพิมพ์รายวัน | <input type="checkbox"/> | ทางอินเทอร์เน็ต |